

Δίκαιο αλλοδαπών

1. Ορισμός του δικαίου καταστάσεως αλλοδαπών

Το δίκαιο αλλοδαπών είναι σύνολο κανόνων με αντικείμενο τη **ρύθμιση των δημοσίου δικαίου ζητημάτων** που αφορούν την **παρουσία αλλοδαπών προσώπων σε ένα κράτος** (= έχουν την ιθαγένεια άλλου κράτους ή είναι ανιθαγενείς).

Οι 3 βασικές κατηγορίες ζητημάτων που ρυθμίζονται από το δίκαιο αλλοδαπών είναι η **είσοδος**, η **διαμονή-παραμονή** και η **απομάκρυνση** των αλλοδαπών (μόνο φυσικά πρόσωπα) από το κράτος υποδοχής.

2. Βασικές έννοιες του δικαίου αλλοδαπών

- ✓ **Ημεδαπός** είναι αυτός που έχει την ιθαγένεια του κράτους (ή και την ιθαγένεια του κράτους αυτού)
- ✓ **Αλλοδαπός** είναι αυτός που έχει την ιθαγένεια άλλου κράτους από το κράτος υποδοχής ή είναι ανιθαγενής.
- ✓ **Ιθαγένεια** είναι ο δημοσίου δικαίου δεσμός ενός φυσικού προσώπου προς ένα κράτος. Από την ιθαγένεια απορρέουν δικαιώματα. Η ιθαγένεια είναι νομική έννοια, βάσει της οποίας ορίζεται ο λαός ενός κράτους (≠πληθυσμός: Έλληνες, αλλοδαποί, ανιθαγενείς που διαμένουν στην Ελλάδα). (Η νομική φύση της ιθαγένειας είναι είτε μία σχέση δημοσίου δικαίου είτε ένα στοιχείο της προσωπικής κατάστασης) (Το δίκαιο της ιθαγένειας αφορά το δημόσιο, το ιδιωτικό και το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο). Τα Κράτη, στο πλαίσιο άσκησης της εθνικής κυριαρχίας, είναι αποκλειστικά αρμόδια να καθορίζουν ποιοι είναι οι πολίτες τους, σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία (άρα η ιθαγένεια δεν καθορίζεται από το δίκαιο αλλοδαπών).
- ✓ **Εθνικότητα** είναι η ιδιότητα του ανήκειν σε ορισμένο έθνος και είναι πραγματική έννοια.

Έθνος είναι σύνολο προσώπων, που συνδέονται με κοινή γλώσσα, κοινή ιστορία, θρησκεία, παραδόσεις, και πάνω απ' όλα με κοινή εθνική συνείδηση.

Κοινή εθνική συνείδηση υπάρχει, όταν ομάδα προσώπων έχει κοινά σημεία ψυχικής συναντήσεως που αναφέρονται στο παρελθόν (ιστορία, παραδόσεις), στο παρόν (γλώσσα, θρησκεία) ή στο μέλλον (τάσεις, ιδανικά).

Το έθνος δεν διέπεται από κανόνες δικαίου, απλώς αναγνωρίζονται επιπλέον δικαιώματα.

- ✓ **Υπηκοότητα**: Στη σύγχρονη εποχή η υπηκοότητα είναι το ίδιο με την ιθαγένεια. Ο όρος υπηκοότητα ανάγεται σε προηγούμενες ιστορικές περιόδους και υποδεικνύει μια σχέση υποτέλειας του πολίτη προς το κράτος. Παρ' όλ' αυτά, ακόμη και σήμερα γίνεται λόγος για (Έλληνες) υπηκόους.
- ✓ **Ανιθαγενής**: το πρόσωπο που **δεν** έχει την ιθαγένεια κανενός κράτους βάσει της νομοθεσίας του. Η ανιθαγένεια έχει εύστοχα χαρακτηριστεί ως νομική «ανωμαλία», διότι εμποδίζει τη απόλαυση ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Παρότι ο ανιθαγενής ενδέχεται

να είναι και πρόσφυγας, η ανιθαγένεια δεν συνεπάγεται απαραίτητα συνέπεια δίωξης.

Λόγοι ανιθαγένειας:

- Διαδοχή, διάλυση κρατών (π.χ. Πρώην Σοβιετική Ένωση)
- Εξάρτηση κτήσης ιθαγένειας αποκλειστικά από πατέρα (π.χ. ορισμένες χώρες δεν επιτρέπουν τη μεταβίβαση της ιθαγένειας από γενιά σε γενιά, όταν ο πραγματικός δεσμός με το Κράτος έχει αποκοπεί, λόγω διαμονής εκτός της χώρας ιθαγένειας. Επομένως, τα παιδιά των πολιτών που έχουν μεταναστεύσει να καθίστανται ανιθαγενή)
- Σύγκρουση νομοθεσίας κρατών (π.χ. Ένα παιδί καθίσταται ανιθαγενές, αν γεννηθεί σε Κράτος που διέπεται αποκλειστικά από το jus sanguinis (δίκαιο του αίματος) και οι γονείς του έχουν την ιθαγένεια Κράτους που διέπεται από το jus soli (δίκαιο του εδάφους)
- Αφαίρεση ιθαγένειας ως μορφή δίωξης

Τρόποι κτήσης ιθαγένειας:

- ο αρχή του εδάφους: η ιθαγένεια απονέμεται βάσει του τόπου γέννησής (jus soli)
- ο αρχή του αίματος: η ιθαγένεια απονέμεται βάσει της ιθαγένειας των γονέων (jus sanguinis)
- ο πολιτογράφηση: η ιθαγένεια αποκτάται βάσει της βούλησης του προσώπου

Τρόποι κτήσης ελληνικής ιθαγένειας:

- ο Με γέννηση: Αν η μητέρα ή ο πατέρας είναι Έλληνας ή οι γονείς είναι ανιθαγενείς
- ο Με πολιτογράφηση: είναι εξετάσεις στις οποίες υποβάλλονται οι ενήλικες, που διαμένουν νόμιμα τουλάχιστον **7 έτη**, κατόπιν αίτησής τους.
- ο Κτήση ιθαγένειας από παιδιά που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα ή έχουν φοιτήσει σε ελληνικό σχολείο

De jure ανιθαγενής: «Ο όρος "ανιθαγενής" υποδηλοί πρόσωπο το οποίον ουδέν Κράτος θεωρεί ως υπήκοόν του». **Άρθρο 1 παρ. 1 Σύμβασης ΟΗΕ 1954 (κύρωση με ν. 139/1975)** (Η Σύμβαση για το Καθεστώς των Ανιθαγενών του 1954 ρυθμίζει την προστασία των de jure ανιθαγενών. Αποκλείει, δηλαδή, από τους ανιθαγενείς τα πρόσωπα που διατηρούν το νομικό δεσμό της ιθαγένειας με ορισμένο Κράτος)

De facto ανιθαγενής: Αυτός που βρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν απολαύει στην πράξη της προστασίας κανενός κράτους, είτε επειδή δεν μπορεί είτε επειδή δεν θέλει για βάσιμους λόγους.

- ✓ **Ευρωπαϊός πολίτης:** • **Άρθρο 20 παρ. 1 ΣΛΕΕ:** «Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια.». (≠πολίτης τρίτου κράτους)

• **Άρθρο 1 παρ.1(δ) ΚΜ:** «*Ευρωπαίος πολίτης είναι κάθε πρόσωπο το οποίο έχει την ιθαγένεια κράτους – μέλους της Ένωσης.*».

• Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια **δεν** χορηγείται από την Ε.Ε. αλλά είναι συνάρτηση της «κατοχής» της ιθαγένειας κράτους μέλους. Οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να συμμετάσχουν στις ευρωεκλογές, ακόμη κι αν βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος.

✓ **Πολίτης τρίτου κράτους:** • **Άρθρο 1 παρ.1(β) του ΚΜ:** «*πολίτης τρίτης χώρας είναι το φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ούτε την ιθαγένεια άλλου κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.*». (≠ευρωπαίος πολίτης)

✓ **Μετανάστης** είναι όποιος μετακινείται αυτοβούλως, με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών της ζωής του ή για άλλους λόγους προσωπικής φύσης, όταν έχει τη δυνατότητα επιστροφής στο κράτος της ιθαγένειάς του. Υπάρχουν επιμέρους διακρίσεις των μεταναστών, αναλόγως του τίτλου διαμονής, λ.χ., άδεια διαμονής για εργασία, άδεια διαμονής για σπουδές, άδεια διαμονής για επενδύσεις, άδεια διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων. (≠πρόσφυγας)

✓ **Πρόσφυγας** είναι κάθε πρόσωπο που:

1. βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής (ή συνήθους διαμονής για τους ανιθαγενείς)
2. έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης, λόγω: θρησκείας, φυλής, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης, πολιτικών πεποιθήσεων,
3. δεν δύναται ή, λόγω φόβου, δεν επιθυμεί να απολαύσει της προστασίας της χώρας αυτής

Ο ορισμός στο: **Άρθρο 1 παρ. 2 Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων**

Ο ορισμός υιοθετείται και από το ΚΕΣΑ (Οδηγία για την αναγνώριση) (≠μετανάστης)

- ✓ **Διεθνής προστασία:** αίτηση παροχής προστασίας από το Ελληνικό Κράτος που υποβάλει ο πολίτης τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής με την οποία ζητά την αναγνώριση στο πρόσωπό του της ιδιότητας του πρόσφυγα ή τη χορήγηση καθεστώτος επικουρικής προστασίας.
- ✓ **Δικαιούχοι επικουρικής προστασίας:** Είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που **δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας**, αλλά υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη.

Άρθρο 15 οδηγίας 2011/95/ΕΕ: **Σοβαρή βλάβη:**

- θανατική ποινή ή εκτέλεση

- βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση / τιμωρία του αιτούντος στη χώρα καταγωγής του (αντίθετη στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ και το άρθρο 4 του Χάρτη)

- σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης άσκησης βίας, σε καταστάσεις ένοπλης σύρραξης.

Σύμφωνα με την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Προσφυγές, αδιάκριτη είναι η βία που δεν στοχεύει σε συγκεκριμένο αντικείμενο ή πρόσωπο.

(ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία)

3. Διακρίσεις με βάση την ιθαγένεια

Ημεδαπός	Αλλοδαπός
Είναι ο έχων (και) ελληνική ιθαγένεια	Ο έχων αλλοδαπή ιθαγένεια ή ο ανιθαγενής

Πολυϊθαγενής	Ανιθαγενής
Είναι όσοι έχουν την ιθαγένεια περισσότερων κρατών	Είναι όσοι δεν πληρούν τις νομικές προϋποθέσεις για να αποκτήσουν την ιθαγένεια ενός κράτους

Ομογενής	Αλλογενής
Είναι αυτός που ανήκει στο ελληνικό έθνος. Ενδιαφέρει το δίκαιο αλλοδαπών, όταν δεν έχει ελληνική ιθαγένεια. Ενίοτε οι ομογενείς υπόκεινται σε ευνοϊκότερη μεταχείριση στο πεδίο του δικαίου αλλοδαπών και στο πεδίο του δικαίου της ελληνικής ιθαγένειας.	Είναι αυτός που δεν ανήκει στο ελληνικό έθνος. Μπορεί να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια. Ενδιαφέρει το δίκαιο αλλοδαπών, όταν δεν την έχει αποκτήσει.

4. Η ρύθμιση της ιθαγένειας και η οικογένεια

-Αρχή της ενότητας: Όλα τα μέλη της οικογένειας θα πρέπει να έχουν την ίδια ιθαγένεια και συγκεκριμένα αυτή του συζύγου/ πατέρα.

-Αρχή της ανεξαρτησίας/ της ατομικότητας της ιθαγένειας: Κάθε μέλος της οικογένειας θα πρέπει να αποφασίζει για την ιθαγένεια που θέλει να έχει.

5. Πηγές του δικαίου της ιθαγένειας

<u>Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο</u>	<u>Δίκαιο της Ε.Ε.</u>	<u>Εσωτερικό Δίκαιο</u>
Σεβασμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Σεβασμός των ενωσιακών <u>ελευθεριών</u>	Κώδικας Ελληνικής Ιθαγένειας (Κ.Ε.Ι)

6. Αποτελέσματα (συνέπειες) της ιθαγένειας

<u>Στο Δημόσιο Δίκαιο</u>	<u>Στο Ιδιωτικό (Διεθνές) Δίκαιο</u>	<u>Στο Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο</u>	<u>Στο Ενωσιακό Δίκαιο</u>
Δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι	Καθορισμός ποιου δικαίου θα εφαρμοστεί στις ιδιωτικές σχέσεις και της διεθνούς δικαιοδοσίας	Απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας (α. 14 ΕΣΔΑ)	

7. Η ανιθαγένεια σε αριθμούς

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ υπολογίζει ότι **4,2 εκατομμύρια άνθρωποι** είναι ανιθαγενείς, σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην **Ευρώπη** διαμένουν **περισσότεροι από 500.000 ανιθαγενείς** (διάλυση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και της Γιουγκοσλαβία και οι Ρομά στην Νοτιοανατολική Ευρώπη).

- Γαλλία: Αφρικανοί της Δημοκρατίας της Σαχάρας (πρώην ισπανική αποικία), πολίτες της πρώην Γιουγκοσλαβίας και της Σοβιετικής Ένωσης, Ρομά, Μπιντούν από το Κουβέιτ και πολίτες Μαυριτανίας.
- Ιταλία: Ρομά (μεταξύ 3.000-15.000) που ζουν στη Ρώμη, το Τορίνο και τη Νάπολη.
- Ελλάδα: Ρομά, πολίτες από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και μέλη της Μουσουλμανικής Μειονότητας της (που απώλεσαν την ελληνική υπηκοότητα το 1955).
- Ανιθαγενείς – πρόσφυγες στην Ελλάδα: οι Κούρδοι, οι Παλαιστίνιοι, οι Μπιντούν από το Κουβέιτ και οι Ροχίνγκια, από τη Μιανμάρ (μικρός αριθμός). De facto ανιθαγενείς, λόγω της αδυναμίας απόδειξης της ιθαγένειας, είναι πολίτες Πακιστάν και Αφγανιστάν.

8. Ομοιότητες ανιθαγενών και προσφύγων

- Απουσία κρατικής προστασίας και εκτοπισμός
- Χρηζουν προστασίας από το διεθνές δίκαιο
- Η ανιθαγένεια μπορεί να είναι αποτέλεσμα δίωξης, όπως στους πρόσφυγες. Ωστόσο, δεν συνεπάγεται απαραίτητα δίωξη. Οι ανιθαγενείς δεν δύνανται να χαρακτηριστούν ως πρόσφυγες, εφόσον παραμένουν στη χώρα συνήθους διαμονής.

9. Νομική προστασία των ανιθαγενών

α. από τη νομολογία

ΕΔΔΑ: °Kuric και άλλοι κατά Σλοβενίας: Η παράλειψη των εθνικών αρχών να ρυθμίσουν το καθεστώς διαμονής των ανιθαγενών στη χώρα συνιστά **προσβολή του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής** τους (άρθρο 8 ΕΣΔΑ), **διότι καλλιεργεί «μια κατάσταση ευαλωτότητας, νομικής αβεβαιότητας και ανασφάλειας, για μεγάλο χρονικό διάστημα».**

°Hoti κατά Κροατίας: Παραβίαση άρθρου **8 ΕΣΔΑ**: όταν το Κράτος καθιερώνει υπερβολικά φορμαλιστική νομοθεσία για τις άδειες διαμονής ή απαιτεί την προσκόμιση εγγράφων, που δε δύνανται να διαθέτουν οι ανιθαγενείς.

ΔΕΕ: Khalil και άλλοι: Τα Κράτη έχουν δεσμευτεί, σε διεθνές επίπεδο, να διασφαλίζουν ότι οι ανιθαγενείς επωφελοούνται των ισχυουσών κανονιστικών διατάξεων για την κοινωνική προστασία, επεκτείνοντας το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους απάτριδες και τους πρόσφυγες.

11η Επιτροπή Προσφυγών: Αίτημα ασύλου de facto ανιθαγενούς, κουρδικής εθνότητας. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Ιράκ, από Ιρανούς γονείς. Στα 15, μετέβη στο Ιράν, όπου συμμετείχε σε πολιτικές οργανώσεις υπέρ της απόσχισης των κουρδικών περιοχών, με αποτέλεσμα τη δίωξή του από τις αρχές του Ιράν. Η Επιτροπή διερεύνησε αν ο αιτών άσυλο είναι:

πολίτης Ιράκ: Σύμφωνα με τον Ιρακινό Νόμο περί Ιθαγένειας του 2006, οποιοσδήποτε έχει γεννηθεί στο Ιράκ από αλλοδαπούς γονείς και διαμένει εντός του Ιράκ για 10 έτη μπορεί να αιτηθεί ιρακινή υπηκοότητα. Ωστόσο, στην πράξη, η Ιρακινή Κυβέρνηση απέδιδε καθεστώς πρόσφυγα στους Κούρδους Ιρανούς, αποκλείοντάς τους από τις παραπάνω ρυθμίσεις. Επομένως, ο αιτών δεν κατείχε/μπορούσε να κατέχει την ιρακινή ιθαγένεια

πολίτης Ιράν: Ο Ιρανικός Α.Κ. προβλέπει τη κτήση ιθαγένειας σε παιδιά Ιρανών. Ωστόσο, ο αιτών δεν γνώριζε αν οι γονείς του είχαν καταγραφεί στα μητρώα του Ιράν, ούτε διέθετε πιστοποιητικό γέννησης. Η Επιτροπή έκρινε πως ο αιτών ήταν de facto ανιθαγενής και το Ιράν αποτελούσε τη χώρα προηγούμενης συνήθους διαμονής.

b. από τα νομικά κείμενα

Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1948: «καθένας έχει το δικαίωμα σε μία ιθαγένεια, ενώ κανείς δεν στερείται αυθαίρετα την ιθαγένειά του, ούτε στερείται του δικαιώματος αλλαγής της» (άρθρο 15).

Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1966: «κάθε παιδί έχει δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια» (άρθρο 24 παρ. 3)

Σύμβαση του ΟΗΕ για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών του 1979: «ούτε ο γάμος με έναν αλλοδαπό, ούτε η αλλαγή της υπηκοότητας του συζύγου κατά το γάμο δεν αλλάζει αυτόματα την υπηκοότητα της γυναίκας, ούτε την καθιστά άπατρι, ούτε την υποχρεώνει να πάρει την υπηκοότητα του συζύγου της» (άρθρο 9).

Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989: «το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος (και) το δικαίωμα να αποκτήσει ιθαγένεια» (άρθρο 7 παρ. 1).

Σύμβαση ΟΗΕ 1954 για το Καθεστώς των Ανηθαγενών (κυρωθείσα από 95 χώρες συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδος)

Η Σύμβαση για το Καθεστώς των Ανηθαγενών του 1954 **ρυθμίζει την προστασία των de jure ανιθαγενών**. Αποκλείει, δηλαδή, από τους ανιθαγενείς τα πρόσωπα που διατηρούν το νομικό δεσμό της ιθαγένειας με ορισμένο Κράτος.

Σκοπός: καθοδήγηση Κρατών για την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους ανιθαγενείς (περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που ήδη προβλέπονται σε άλλα διεθνή κείμενα)

- ✚ **Ίση μεταχείριση** απάτριδων με τους πολίτες του Κράτους:
 - ελευθερία της **θρησκείας** (άρθρο 4)
 - το δικαίωμα του **παρίστασθαι** ενώπιον δικαστηρίου (άρθρο 16)
 - η πρόσβαση στην **πρωτοβάθμια εκπαίδευση** (άρθρο 22)
- ✚ Τα Κράτη οφείλουν να **αντιμετωπίζουν τους ανιθαγενείς όπως τους λοιπούς αλλοδαπούς** (άρθρο 2)
- ✚ Για τους ανιθαγενείς που διαμένουν νόμιμα στα Κράτη:
 - δικαίωμα του **συνεταιρίζεσθαι** (άρθρο 15)
 - της **εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης** (άρθρα 17-19)
 - της **κρατικής αρωγής και περίθαλψης** (άρθρο 23)
 - της **ελεύθερης κυκλοφορίας** (άρθρο 26)
- ✚ **Πρόβλεψη χορήγησης εγγράφων ταυτότητας και ταξιδιωτικών εγγράφων** (άρθρα 27 και 28) (επέχει θέση διαβατηρίου και επιδιώκει να αμβλύνει την ευαλωτότητά τους, όταν ταξιδεύουν εκτός της χώρας συνήθους διαμονής)
- ✚ **Απαγόρευση απέλασης** των ανιθαγενών, εκτός αν συντρέχουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημοσίας τάξης
- ✚ Οι ρυθμίσεις της Σύμβασης: Δεν αντικαθιστούν ή εξισώνονται με το καθεστώς της ιθαγένειας, ούτε θεσπίζουν το δικαίωμα απόκτησης ιθαγένειας. Απλώς αποτελούν «προσωρινή» λύση, αφού τελικός σκοπός της διεθνούς κοινότητας θα πρέπει να είναι η μείωση του φαινομένου και η απόκτηση ιθαγένειας.

Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης 1997 για την Ιθαγένεια

Σύμβαση ΟΗΕ 1961 για την Εξάλειψη της Ανηθαγένειας (κυρωθείσα από 76 χώρες μη συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδος)

Σκοπός: επίλυση ανιθαγένειας. Εισάγει προϋποθέσεις κτήσης ιθαγένειας από ανιθαγενείς που έχουν πραγματικό δεσμό με το Κράτος (λόγω γέννησης, καταγωγής ή διαμονής).

- ✚ Άρθρο 1: το Κράτος χορηγεί ιθαγένεια σε κάθε πρόσωπο που γεννιέται στο έδαφός του, εφόσον διαφορετικά θα ήταν ανιθαγενές. Η χορήγηση της ιθαγένειας γίνεται είτε:
 - Αυτοδίκαια: με την γέννηση, στο έδαφος του Κράτους. Δύναται να εξαρτάται από την ηλικία και να υπόκειται σε προϋποθέσεις που ορίζει η εθνική νομοθεσία.

- Κατόπιν αίτησης: Δύναται να εξαρτάται από την τήρηση προθεσμίας για την υποβολή της αίτησης, τη διάρκεια της διαμονής στο Κράτος και το λευκό ποινικό μητρώο του αιτούντα.
- ✚ Άρθρο 4: το Κράτος χορηγεί ιθαγένεια σε πρόσωπο που δεν έχει γεννηθεί στο έδαφός του, εφόσον:
 - διαφορετικά θα ήταν ανιθαγενές και
 - κατά την στιγμή της γέννησης, ένας εκ των γονέων του είχε την υπηκοότητα του Κράτους.
- ✚ Άρθρο 5: Η απώλεια της ιθαγένειας κατά το εθνικό δίκαιο (π.χ. γάμος, λύση γάμου, υιοθεσία) εξαρτάται από την ύπαρξη/ απόκτηση της ιθαγένειας άλλου Κράτους
- ✚ Άρθρο 7: Η αποκήρυξη της ιθαγένειας (για λόγους πολιτογράφησης) δεν οδηγεί στην απώλειά της, αν δεν αποκτήθηκε άλλη ιθαγένεια. Κανένα πρόσωπο δεν χάνει την ιθαγένεια του, επειδή διαμένει εκτός της επικράτειας της χώρας ιθαγένειας.
- ✚ Άρθρο 8: Απαγορεύεται η αφαίρεση της ιθαγένειας, όταν καθιστά τον πολίτη ανιθαγενή (εκτός αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι) (ρύθμιση λόγων αφαίρεσης ιθαγένειας βάσει νόμου, δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, μη διάκριση λόγω φύλου, φυλής κ.λπ.)

10. Το νομικό θεμέλιο του δικαίου καταστάσεως αλλοδαπών

Το δίκαιο αλλοδαπών, όπως και η ιθαγένεια, ανήκει στην αρμοδιότητα του κράτους. Η αρμοδιότητα αυτή **κάμπτεται** στην περίπτωση υπέρτερων κανονιστικών αρχών του δημοσίου διεθνούς δικαίου (π.χ. ΕΣΔΑ, Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ε.Ε.: εφαρμόζεται μόνο για τους Ευρωπαίους πολίτες) και στις περιφερειακές ενώσεις (π.χ. Ε.Ε.)

11. Πηγές δικαίου αλλοδαπών

- (1) Σύνταγμα: Το Σύνταγμα αναγνωρίζει δικαιώματα (ατομικά), ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των προσώπων, όταν χρησιμοποιείται ο όρος «κάθενας»/«κανένας» ή δεν προσδιορίζεται το υποκείμενο των δικαιωμάτων.

Το Σύνταγμα αναγνωρίζει ορισμένα δικαιώματα μόνον σε Έλληνες υπηκόους. Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός δεν σημαίνει απαγόρευση επεκτάσεως του πεδίου εφαρμογής του δικαιώματος και στους αλλοδαπούς με απόφαση του κοινού νομοθέτη ή κατ' εφαρμογή κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου.

- (2) Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο:

- a. Διεθνές έθιμο: **Αρχή μη επαναπροώθησης** (non-refoulement)
α: Απαγορεύει στα κράτη να επιστρέφουν τους πρόσφυγες που εισήλθαν παράνομα σε χώρες όπου η ζωή τους ή η ελευθερία τους απειλούνται. Η έννοια αυτή εμπεριέχει την αρχή της απαγόρευσης της άρνησης εισόδου των αιτούντων άσυλο στα σύνορα, δηλαδή το δικαίωμα πρόσβασης στο άσυλο. Η αρχή της μη επαναπροώθησης **εντάσσεται στο προστατευτικό πεδίο του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ (απαγόρευση βασανιστηρίων) κατά διασταλτική ερμηνεία**. (Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο υπό απέλαση αλλοδαπός, ανεξαρτήτως νομικού καθεστώτος, θα υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση στη χώρα προορισμού, η απομάκρυνσή του συνιστά παραβίαση της διάταξης). **Καταλαμβάνει και τους μη αναγνωρισμένους πρόσφυγες**, τα πρόσωπα, δηλαδή, που ανταποκρίνονται **de facto** στον **ορισμό του πρόσφυγα**, αλλά **δεν απολαμβάνουν ακόμη την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας**.
- b. Γενικές αρχές αναγνωρισμένες από τα πεπολιτισμένα κράτη: Οι αλλοδαποί πρέπει να απολαύουν ικανότητας δικαίου και δικαιοπραξίας και δικαστικής προστασίας.
- c. Διεθνείς Συμβάσεις: Π.χ. ΕΣΔΑ, Διεθνής Σύμβαση του 1989 για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ του 2006

- (3) Ενωσιακό Δίκαιο:

- a. Ιδρυτικές Συνθήκες (ΣΕΕ, ΣΛΕΕ) και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ
- b. Παράγωγο δίκαιο (Κανονισμοί, Οδηγίες) (Ρυθμίσεις σχετικά με ευρωπαίους πολίτες και σχετικά με τους υπηκόους τρίτων κρατών / ανιθαγενείς)

- (4) Εθνικό Δίκαιο: αρκετές ρυθμίσεις αποτελούν μεταφορά του ενωσιακού στο ελληνικό δίκαιο

12. Το Συμβούλιο της Ευρώπης

Ιδρύθηκε το 1949 και αποτελεί έναν από τους παλαιότερους διεθνείς οργανισμούς. **Προσοχή: Δεν αποτελεί όργανο της ΕΕ και δεν πρέπει να**

συγγέεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (συμβούλιο ηγετών) ή το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (συμβούλιο υπουργών). Σκοπός του είναι η ευρωπαϊκή ενοποίηση και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μετά από τα εγκλήματα που τελέστηκαν κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

13. Η ΕΣΔΑ

Υιοθετήθηκε το 1950 υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης και τέθηκε σε ισχύ το 1953. Σήμερα δεσμεύει και τα 47 κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, 27 από τα οποία είναι μέλη της ΕΕ. Η ΕΣΔΑ εφαρμόζεται σε κάθε πρόσωπο που ζει ή διαμένει σε κράτος που την έχει κυρώσει, επομένως και στους αλλοδαπούς.

14. Το ΕΔΑ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). Σκοπός της ΕΣΔΑ είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η πρόληψη παραβιάσεων τους. Για την πραγμάτωση αυτού του στόχου, η ΕΣΔΑ προέβλεψε τη δημιουργία ενός δικαιοδοτικού οργάνου, αρμόδιου για την εκδίκαση υποθέσεων με νομική βάση τα άρθρα της. Το ΕΔΔΑ είναι αρμόδιο να λάβει μέτρα για να «διασφαλισθεί ο σεβασμός των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Σύμβαση για τα κράτη» (άρθρο 19 ΕΣΔΑ). Οι διασκέψεις του Δικαστηρίου **δεν είναι δημόσιες**. Γίνονται πάντα κεκλεισμένων των θυρών.

Το Δικαστήριο επιλαμβάνεται υποθέσεων κατόπιν άσκησης ατομικής ή διακρατικής προσφυγής, όχι αυτεπαγγέλτως.

Ατομική προσφυγή: Κάθε άτομο του οποίου τα δικαιώματα έχουν παραβιαστεί βάσει της Σύμβασης από ένα ή περισσότερα κράτη που συμμετέχουν σε αυτήν, μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο. Προσφυγή κατά τρίτου κράτους ή ιδιώτη είναι απαράδεκτη.

Διακρατική προσφυγή: ασκείται από ένα συμβαλλόμενο Κράτος κατά άλλου συμβαλλόμενου Κράτους.

Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαινεται για ποινική ή αστική ευθύνη. Αποφασίζει αποκλειστικά για την ευθύνη των κρατών αναφορικά με παραβιάσεις της ΕΣΔΑ.

Το 16ο Πρωτόκολλο προβλέπει τη δυνατότητα των Ανωτάτων Δικαστηρίων των κρατών μερών της ΕΣΔΑ να υποβάλουν αίτημα γνωμοδότησης προς το ΕΔΔΑ, επί ζητημάτων αρχής που σχετίζονται με την ερμηνεία ή την εφαρμογή των δικαιωμάτων και ελευθεριών που ορίζονται στην ΕΣΔΑ ή στα Πρωτόκολλα αυτής.

Το κράτος ευθύνεται για τις πράξεις όλων των οργάνων του, ανεξάρτητα από την ιεραρχική τους θέση ή αν είναι όργανα της δικαστικής/ εκτελεστικής/ νομοθετικής εξουσίας.

Προσοχή: Τα κράτη μέλη της ΕΕ δεσμεύονται από το δίκαιο της ΕΕ και από τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία εγγυάται η ΕΣΔΑ. Επομένως, τα κράτη έχουν αρμοδιότητα να θεσπίσουν διατάξεις για την οικογενειακή επανένωση, την κατάσταση των αλλοδαπών κλπ. Η ΕΣΔΑ δεν κατοχυρώνει δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση (σίγουρα δεν αναγνωρίζεται η διαγαμία). Το ΕΔΔΑ εξετάζει αν εθνική διάταξη παραβιάζει το δικαίωμα οικογενειακής ενότητας. Γι' αυτό το λόγο, το Δικαστήριο δεν έχει την εξουσία να ακυρώσει εθνική διάταξη, απλώς εξετάζει αν η διάταξη είναι αντίθετη ή όχι με την ΕΣΔΑ.

Ως προς την αποδεικτική διαδικασία, δεν υπάρχει κανένα δικονομικό εμπόδιο στο παραδεκτό αποδεικτικών στοιχείων, ούτε προκαθορισμένοι τρόποι που εφαρμόζονται στην εκτίμηση τους. Το Δικαστήριο καταλήγει σε κρίσεις που θεμελιώνονται με ανεξάρτητη εκτίμηση του συνόλου των αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των συμπερασμάτων που μπορεί να συνάγει από γεγονότα και παρατηρήσεις των διαδίκων.

Προϋπόθεση του παραδεκτού της ατομικής προσφυγής στο ΕΔΑ είναι η εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων.

Είναι υποχρεωτική η ισχύς και η εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ. Η απόφαση δεσμεύει μεν μόνο τους διαδίκους. Ωστόσο, όλες οι εθνικές αρχές οφείλουν να λάβουν υπόψη τους τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ, ακόμα και όταν δεν τις αφορά άμεσα, διότι οι αποφάσεις του ΕΔΔΑ «διευκρινίζουν και αναπτύσσουν το κανονιστικό περιεχόμενο της Σύμβασης».

Εφόσον το Δικαστήριο καταδικάσει ένα συμβαλλόμενο Κράτος και διαπιστώσει ότι ο προσφεύγων έχει υποστεί ζημία, δύναται να επιδικάζει στον προσφεύγοντα δίκαιη ικανοποίηση, δηλαδή χρηματική ικανοποίηση (ανάλογη του ΑΕΠ της χώρας) ως αποζημίωση για τη βλάβη που υπέστη, λόγω υλικής ή ηθικής βλάβης. ο Σε πολλές αποφάσεις, το ΕΔΔΑ διατυπώνει και μέτρα για την επανόρθωση της παραβίασης (π.χ. πλήρης και δωρεάν ασφάλιση για το υπόλοιπο της ζωής του προσώπου).

15. Δικαιώματα και ελευθερίες της ΕΣΔΑ

Άρθρο 2. Το δικαίωμα στη ζωή.

Άρθρο 3. Απαγόρευση των βασανιστηρίων

Κάθε πράξη με την οποία επιβάλλονται με πρόθεση σωματικός ή ψυχικός πόνος ή έντονη οδύνη σε ένα πρόσωπο, με σκοπό την απόσπαση πληροφοριών ή ομολογίας, την τιμωρία για τελεσθείσα πράξη, τον εκφοβισμό, τον εξαναγκασμό και κάθε άλλο λόγο που βασίζεται σε διάκριση οποιασδήποτε μορφής. Η διάκριση των βασανιστηρίων από τις άλλες μορφές κακομεταχείρισης αποσκοπεί στον ιδιαίτερο στιγματισμό της εσκεμμένης απάνθρωπης μεταχείρισης που προκαλεί βασανιστικό πόνο στο θύμα.

Απόλυτη απαγόρευση που **δεν επιδέχεται εξαιρέσεων**. Το κράτος έχει αφενός αρνητική υποχρέωση, δηλαδή αποχή υποβολής προσώπων σε κακομεταχείριση αφετέρου θετική,

δηλαδή υιοθέτηση μέτρων για την αποτροπή συμπεριφορών παραβίασης της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Η διάταξη έχει έμμεση οριζόντια ισχύ, δηλαδή προστατεύει έναντι πράξεων από κρατικά όργανα ή ιδιώτες, εφόσον οι κρατικές αρχές γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν την κακομεταχείριση.

Εφόσον η ένταση της κακοποίησης δεν φτάνει τα όρια του βασανιστηρίου, τότε χαρακτηρίζεται ως «απάνθρωπη» (προκαλεί σκόπιμα σοβαρή σωματική ή ψυχική οδύνη στο πρόσωπο, αδικαιολόγητα (δηλαδή η οδύνη υπερβαίνει εκείνη που αναπόφευκτα ενέχει η επιβολή μιας νόμιμης ποινής) ή «εξευτελιστική» (διεγείρει συναισθήματα φόβου, αγωνίας και κατωτερότητας, ικανά να ταπεινώσουν και να υποβαθμίσουν το πρόσωπο. Επιδιώκει να διασπάσει τη σωματική ή ηθική αντίσταση του θύματος ή να το οδηγήσει να ενεργήσει ενάντια στη βούληση ή τη συνείδησή του).

Παραδείγματα:

- Αστυνομική βία: Η χρήση βίας από την αστυνομία γίνεται αποδεκτή όταν είναι απολύτως απαραίτητη, π.χ. κατά τη διάρκεια μίας σύλληψης. Ωστόσο, σε υποθέσεις που οι προσφεύγοντες δέχτηκαν χτυπήματα, τα οποία δεν ήταν απαραίτητα για να πραγματοποιηθεί η σύλληψή τους, το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Ομοίως και σε περιπτώσεις χρήσης υπερβολικής βίας σε εξεγέρσεις φυλακών.
- Συνθήκες κράτησης: Τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα δεν πρέπει να εκθέτουν τα πρόσωπα σε ταλαιπωρία που υπερβαίνει τον εύλογο βαθμό οδύνης που συνδέεται με την κράτηση. Η απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση δεν είναι απαραίτητο να είναι ηθελημένη για τη διαπίστωση της παραβίασης.
- Ιατρική φροντίδα κρατουμένων: Η μη εξασφάλιση κατάλληλης υγειονομικής περίθαλψης, ανάλογης του βαθμού αναπηρίας, συνιστά απάνθρωπη μεταχείριση.
- Προστασία ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας: Η προκατάληψη και η αρνητική στάση της κοινωνίας απέναντι σε μία ομάδα ενεργοποιούν τη θετική υποχρέωση των αρχών για την προστασία των ευάλωτων προσώπων από το κίνδυνο κακομεταχείρισης. Όταν εγκλήματα ρατσιστικής βίας τελούνται υπό την ανοχή των εθνικών αρχών, διαπιστώνεται παραβίαση του α.3.
- Προστασία θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας: Οι υποχρεώσεις των εθνικών αρχών περιλαμβάνουν
 - ο την πρόληψη της κακομεταχείρισης, εφόσον οι αρχές όφειλαν να αναγνωρίσουν τον κίνδυνο κακομεταχείρισης από τις εγκληματικές πράξεις τρίτου
 - ο τη διεξαγωγή αποτελεσματικής έρευνας, την εφαρμογή αποτελεσματικού συστήματος ποινικού κολασμού όλων των μορφών ενδοοικογενειακής βίας και ο την παροχή επαρκών εγγυήσεων στα θύματα.

Άρθρο 4. Απαγόρευση της δουλείας και των καταναγκαστικών έργων

Δε θεωρείται καταναγκαστική η εργασία (1) που ζητείται από κρατούμενους κατά τη διάρκεια ή ως όρος της απόλυσής τους, (2) στρατιωτικής φύσεως, (3) που ζητείται σε περίπτωση κρίσεων και θεομηνιών που απειλούν τη ζωή ή την ευδαιμονία του συνόλου και (4) που απορρέει από τις τακτικές υποχρεώσεις του πολίτη.

Άρθρο 5. Το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια.

Άρθρο 6. Δικαίωμα στη χρηστή απονομή δικαιοσύνης.

Άρθρο 7. Μη επιβολή ποινής άνευ νόμου

Άρθρο 8. Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβαση δημοσίας αρχής στην άσκηση του δικαιώματος, εκτός εάν (=όχι απολυτότητα) η επέμβαση αυτή προβλέπεται από τον νόμο και αποτελεί μέτρο το οποίο, σε μία δημοκρατική κοινωνία, είναι αναγκαίο για την εθνική ασφάλεια, την δημοσία ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξεως, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων. "

Άρθρο 9. Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

Άρθρο 10. Ελευθερία έκφρασης.

Άρθρο 11. Ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι.

Άρθρο 12. Δικαίωμα συνάψεως γάμου.

Άρθρο 13. Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.

Άρθρο 14. Απαγόρευση των διακρίσεων.

Η ΕΣΔΑ και τα Πρωτόκολλά της δεν προστατεύουν το δικαίωμα στο άσυλο.

16. Ερμηνεία ΕΣΔΑ από Δικαστήριο

Η ΕΣΔΑ αποτελεί «ζωντανό κείμενο», που αντικατοπτρίζει τις σημερινές συνθήκες. Επομένως, η ερμηνεία της διασφαλίζει ότι τα δικαιώματα έχουν πρακτική εφαρμογή και να είναι αποτελεσματικά. Η ερμηνεία των διατάξεων βασίζεται στις ερμηνευτικές αρχές της Σύμβασης της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών (1969). Ωστόσο, οι διατάξεις της ΕΣΔΑ δεν ερμηνεύονται αποκλειστικά και μόνο σύμφωνα με τις προθέσεις των συντακτών τους. Το ΕΔΔΑ υιοθετεί τελεολογική ερμηνεία των άρθρων της Σύμβασης. Επεκτείνει την εφαρμογή των άρθρων και σε τομείς που δεν καλύπτονται ευθέως από τη Σύμβαση (π.χ. περιβάλλον, δικαιώματα αιτούντων άσυλο, μεταναστών, κοινωνικά δικαιώματα). Η μέθοδος της εξελικτικής ερμηνείας αγγίζει τα ακραία όρια των δυνατοτήτων ερμηνείας, χωρίς να καταλήγει σε contra legem αποτελέσματα, π.χ. το δικαίωμα στη ζωή δεν καταλαμβάνει και το δικαίωμα σε αξιοπρεπή θάνατο.

17. Αρχή μη επαναπροώθησης (non-refoulement)

Η αρχή της μη επαναπροώθησης αποτελεί **κανόνα του διεθνούς εθιμικού δικαίου** και απαγορεύει στα κράτη να επιστρέφουν τους πρόσφυγες που εισήλθαν παράνομα σε χώρες όπου η ζωή τους ή η ελευθερία τους απειλούνται. Η έννοια αυτή εμπεριέχει την αρχή της απαγόρευσης της άρνησης εισόδου των αιτούντων άσυλο στα σύνορα, δηλαδή το δικαίωμα πρόσβασης στο άσυλο. Η αρχή της μη επαναπροώθησης **εντάσσεται στο προστατευτικό πεδίο του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ (απαγόρευση βασανιστηρίων) κατά διασταλτική ερμηνεία**. (Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο υπό απέλαση αλλοδαπός, ανεξαρτήτως νομικού καθεστώτος, θα υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση στη χώρα προορισμού, η απομάκρυνσή του συνιστά παραβίαση της διάταξης). **Καταλαμβάνει και τους μη αναγνωρισμένους πρόσφυγες**, τα πρόσωπα, δηλαδή, που ανταποκρίνονται **de facto** στον **ορισμό του πρόσφυγα**, αλλά **δεν απολαμβάνουν ακόμη την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας**.

Παραδείγματα για την παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης από τη νομολογία:

- Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου: Η έκδοση Γερμανού υπηκόου στις ΗΠΑ, ο οποίος κατηγορείτο για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, θα τον εξέθετε σε πραγματικό κίνδυνο κακομεταχείρισης που υπερβαίνει το όριο του αρ. 3 ΕΣΔΑ, λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος έως την εκτέλεση της θανατικής ποινής.
- Salah Sheekh κατά Ολλανδίας: Η απαγόρευση επαναπροώθησης εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις που ο κίνδυνος παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (άρθρο 3) προέρχεται από τη δράση μη κρατικών

φορέων, π.χ. μέλη της οικογένειας, εγκληματίες, ένοπλες ομάδες, εφόσον το κράτος αδυνατεί να προστατεύει το πρόσωπο.

- Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου: Αφορά την επαπειλούμενη απέλαση Ινδού αυτονομιστή, ο οποίος δικάστηκε στο για τρομοκρατικές ενέργειες, και συγκεκριμένα για συνομωσία, με σκοπό τη δολοφονία του Ινδού πρωθυπουργού κατά τη διάρκεια επίσημης επίσκεψής του στην Βρετανία. Το ΕΔΔΑ αναγνώρισε μεν την ανάγκη προστασίας από την τρομοκρατία. Ωστόσο, υπογράμμισε ότι η ΕΣΔΑ απαγορεύει ρητά την κακομεταχείριση, ανεξάρτητα από τη συμπεριφορά του θύματος. Η απέλαση του προσφεύγοντα στην Ινδία θα τον εξέθετε σε κίνδυνο παραβίασης του άρθρου 3, παρά τις διπλωματικές εγγυήσεις που είχαν παρασχεθεί, επειδή «η παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου από τμήματα των δυνάμεων ασφαλείας στην περιοχή Παντζάμπ και σε άλλες περιοχές της Ινδίας είναι χρόνιο και δυσεπίλυτο πρόβλημα».

18. Το άσυλο και η ΕΣΔΑ

Τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν την εξουσία να ελέγχουν την είσοδο, τη διαμονή και την απέλαση των αλλοδαπών. **Η ΕΣΔΑ και τα Πρωτόκολλά της δεν προστατεύουν το δικαίωμα στο άσυλο. Η μεταχείριση των αλλοδαπών από τα κράτη οφείλει να σέβεται τα άρθρα της Σύμβασης** και να συνεκτιμά την ειδική τους κατάσταση (ευαλωτότητα). Το ΕΔΔΑ αποδίδει ευρύ φάσμα στην έννοια της ευαλωτότητας (δυναμική ερμηνεία ΕΣΔΑ), διατυπώνοντας την θέση ότι οι αιτούντες άσυλο, λόγω των όσων έχουν υποστεί κατά τη διάρκεια της μετανάστευσής τους και των τραυματικών εμπειριών που πιθανώς έχουν βιώσει, είναι ιδιαίτερος ευάλωτοι. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) **δεν αναφέρεται στην ευαλωτότητα ατόμων ή ομάδων**. Η ευάλωτη θέση του προσφεύγοντα **διαπιστώνεται περιπτωσιολογικά από το ΕΔΔΑ**, από το συνδυασμό των πραγματικών περιστατικών, των ατομικών χαρακτηριστικών και των κοινωνικών συνθηκών. (Ευάλωτες ομάδες, όπως έχει αναδειχθεί από τη νομολογία, είναι τα παιδιά, άτομα με αναπηρία, οροθετικοί, Ρομά, κρατούμενοι, ΛΟΑΤΚΙ, αιτούντες άσυλο, αλλοδαποί που χρήζουν διεθνούς προστασίας, θύματα ενδοοικογενειακής βίας, θύματα εμπορίας ανθρώπων.)

Υπάρχουν ατομικοί και συλλογικοί δείκτες ευαλωτότητας. Στους ατομικούς περιλαμβάνονται π.χ. ηλικία, υγεία, ψυχοσωματικά προβλήματα, απώλεια αυτονομίας ή ελέγχου της ζωής και στους συλλογικούς π.χ. εμπόδια πρόσβασης σε βασικά αγαθά (όπως η στέγαση, η εργασία, η εκπαίδευση και η δικαιοσύνη), υλικές στερήσεις, προκατάληψη, στιγματισμός και αρνητική στάση κοινωνίας.

Το κοινό χαρακτηριστικό των ευάλωτων είναι η μειωμένη ικανότητα να αντιδράσουν στην παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, που οφείλεται στην ηλικία, την υγεία και τις κοινωνικές συνθήκες.

Η ευαλωτότητα ενεργοποιεί τις **θετικές υποχρεώσεις** του Κράτους για τη **λήψη μέτρων**, ώστε το πρόσωπο ή η ομάδα να **απολαύσει την προστασία**

των δικαιωμάτων της ΕΣΔΑ. Ωστόσο, **η ευαλωτότητα δεν αποτελεί αυτοτελή πηγή δικαιωμάτων.**

19. Η αντιμετώπιση των αιτούντων άσυλο από το ΕΔΑ

- M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδος:

Πραγματικά περιστατικά:

Ο προσφεύγων, πολίτης Αφγανιστάν, εισήλθε στην ΕΕ μέσω Ελλάδας και κατέθεσε αίτημα ασύλου στο Βέλγιο. Κατ' εφαρμογή του Κανονισμού «Δουβλίνο II», το Βέλγιο υπέβαλε στην Ελλάδα αίτημα ανάληψης της εξέτασης του αιτήματος ασύλου, ως χώρα πρώτης εισόδου. Παρότι ο προσφεύγων επικαλέστηκε τα συστημικά προβλήματα του ελληνικού εθνικού συστήματος ασύλου και το κίνδυνο επαναπροώθησης στο Αφγανιστάν, το Βέλγιο απέρριψε το αίτημά του. Υποστήριξε ότι, δυνάμει του Κανονισμού, δεν είχε την ευθύνη εξέτασης του αιτήματος ασύλου. Ο προσφεύγων κρατήθηκε σε παρακείμενο κτίριο του αεροδρομίου της Αθήνας. Κατήγγειλε πως τοποθετήθηκε σε ένα μικρό κελί με άλλους 20 κρατούμενους, είχε περιορισμένη πρόσβαση στους χώρους υγιεινής, δεν είχε δικαίωμα προαυλισμού, κοιμόταν σε βρώμικο στρώμα ή στο έδαφος και του παρέχονταν ανεπαρκής σίτιση. Μετά τη χορήγηση δελτίου παραμονής αιτούντος άσυλο, ήταν άστεγος, χωρίς κανένα μέσο επιβίωσης.

Η απόφαση:

- ❖ Ελλάδα:

Διαπίστωσε παραβίαση άρθρου 3 της ΕΣΔΑ, που απαγορεύει τα βασανιστήρια ή την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, λόγω της εξευτελιστικής κράτησης, όσο και των συνθηκών διαβίωσης

Το ΕΔΔΑ αναγνώρισε πως τα κράτη εισόδου προσφύγων και μεταναστών αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στη διαχείριση του αυξανόμενου κύματος μεικτών ροών. Ωστόσο, **ο απόλυτος χαρακτήρας του άρθρου 3 δεν απαλλάσσει** το κράτος από τις υποχρεώσεις του. Το άρθρο 3 δεν επιβάλλει στα κράτη να παρέχουν στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες οικονομική βοήθεια. Ωστόσο, καταφάσκει την υποχρέωση να τους **προστατεύουν έναντι της έσχατης υλικής ένδειας.**

Επιπλέον, υπάρχει παραβίαση του άρθρου 13, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, λόγω των συστημικών προβλημάτων της ελληνικής διαδικασίας ασύλου, που εξέθετε το πρόσωπο σε κίνδυνο επαναπροώθησης στο Αφγανιστάν. Αν οι ελληνικές αρχές είχαν εξετάσει άμεσα το αίτημα ασύλου, θα είχαν μετριάσει ουσιωδώς την ταλαιπωρία του.

- ❖ Βέλγιο:

Υπάρχει παραβίαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ λόγω υποβολής του προσφεύγοντα σε εξευτελιστική μεταχείριση, λόγω μεταφοράς στην Ελλάδα. Παράλληλα διαπιστώνεται παραβίαση του άρθρου 13, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ για έλλειψη αποτελεσματικού μέσου προστασίας κατά της εκτέλεσης της απόφασης μεταφοράς.

- Hirsi Jamaa και άλλοι κατά Ιταλίας:

Πραγματικά περιστατικά:

Οι προσφεύγοντες, 11 Σομαλοί και 13 υπήκοοι της Ερυθραίας εγκατέλειψαν τη Λιβύη με πλωτά μέσα, τα οποία αναχαιτίστηκαν από την ιταλική ακτοφυλακή στην ανοιχτή θάλασσα. Οι ιταλικές αρχές επέβαλαν αλλαγή πλεύσης, μετέφεραν τους προσφεύγοντες στη Λιβύη με ιταλικά στρατιωτικά πλοία και τους ανάγκασαν να αποβιβάστούν. Στους 13 αναγνωρίστηκε το καθεστώς πρόσφυγα από το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας στην Τρίπολη της Λιβύης.

Απόφαση:

Διαπιστώνεται παραβίαση του άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου 4 της ΕΣΔΑ, που προβλέπει ότι: «**Η συλλογική απέλαση αλλοδαπών απαγορεύεται**». Οι υποχρεώσεις των κρατών μελών εξακολουθούν να ισχύουν, ακόμη και όταν τα πρόσωπα που αναχαιτίζονται δεν υπέβαλαν αίτημα ασύλου. Ο απόλυτος χαρακτήρας του άρθρου 3 και **η αρχή της μη επαναπροώθησης προστατεύει κάθε πρόσωπο που χρήζει διεθνούς προστασίας, όχι μόνο τους αιτούντες άσυλο**. Οι ιταλικές αρχές όφειλαν να γνωρίζουν ότι δεν υπήρχαν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των προσφευγόντων από τον κίνδυνο αυθαίρετης επιστροφής στις χώρες καταγωγής, δεδομένου ότι η Λιβύη δεν αναγνώριζε το καθεστώς του πρόσφυγα (παραβίαση άρθρου 3 ΕΣΔΑ). Τέλος, υπάρχει παραβίαση του άρθρου 13 που εγγυάται την εγγώρια αποκατάσταση για οποιαδήποτε αμφισβητήσιμη καταγγελία παραβίασης της Σύμβασης.

- BAC κατά Ελλάδα:

Πραγματικά περιστατικά:

Από το 2003 έως το 2015, ο προσφεύγων, Τούρκος υπήκοος και κάτοικος Αθηνών, παρουσιαζόταν κάθε δμήνες στις αστυνομικές υπηρεσίες για να ανανεώνει το δελτίο αιτούντος άσυλο. Το συγκεκριμένο έγγραφο δεν αποτελούσε τίτλο παραμονής, αλλά θέσπιζε «καθεστώς ανοχής» και μη απέλασης, για όσο διάστημα εκκρεμούσε η εξέταση της αίτησης ασύλου. Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων στερούνταν σειρά δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα άσκησης ελεύθερης επαγγελματικής δραστηριότητας, πρόσβασης σε επαγγελματική κατάρτιση, σύναψης γάμου, απόκτησης διπλώματος οδήγησης, τραπεζικού λογαριασμού, αίτησης οικογενειακής επανένωσης κ.ά.

Απόφαση:

Το ΕΔΔΑ τόνισε ότι η θετική υποχρέωση ενός Κράτους για έναν πραγματικό και αποτελεσματικό σεβασμό της ιδιωτικής ζωής συνεπάγεται την υποχρέωση εξέτασης των αιτήσεων ασύλου σε βραχεία προθεσμία.

Γίνεται παραβίαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ και άρθρου 13 (δικαίωμα πραγματικής προσφυγής), εξαιτίας της αδικαιολόγητης παράλειψης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης να αποφανθεί σχετικά με την αίτηση ασύλου του αιτούντος για 12 έτη, σημειώνοντας ότι η αβεβαιότητα της νομικής του κατάστασης περιέπλεκε την καθημερινή του ζωή.

Μάλιστα παραβιάζεται το άρθρο 3, σε συνδυασμό με άρθρο 13 της ΕΣΔΑ, γιατί υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να υποστεί ο προσφεύγων απάνθρωπη μεταχείριση, σε περίπτωση επιστροφής του, εκτιμώντας το ιστορικό απάνθρωπης μεταχείρισης στη Τουρκία.

- Rahimi κατά Ελλάδος (ευαλωτότητα ασυνόδευτων παιδιών)

Πραγματικά περιστατικά:

Ο προσφεύγων, ασυνόδευτος ανήλικος από το Αφγανιστάν, εισήλθε στην Ελλάδα παράνομα το 2007 και κρατήθηκε στο κέντρο κράτησης της Παγανής, στη Λέσβο. Όταν αφέθηκε ελεύθερος εν όψει απέλασης, δεν του παρασχέθηκε βοήθεια από τις αρχές αναφορικά με τη στέγαση, ούτε ορίστηκε επίτροπος, με αποτέλεσμα ο ανήλικος να μείνει άστεγος για μερικές ημέρες, πριν την περίθαλψη από ΜΚΟ.

Απόφαση:

Το Δικαστήριο έκρινε ότι, **παρά τη σύντομη διάρκεια της κράτησης, ο ανήλικος υπέστη ταπεινωτική μεταχείριση** (άρθρο 3) (κακές συνθήκες φιλοξενίας και υγιεινής του κέντρου, σε συνδυασμό με την άκρως ευάλωτη κατάσταση του προσφεύγοντα, λόγω ηλικίας και προσωπικής κατάστασης). Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού επέβαλε στις κρατικές αρχές να εξετάζουν εναλλακτικά της κράτησης μέτρα, συνεπώς η κράτηση του ανηλίκου δεν κρίθηκε νόμιμη (άρθρο 5). Δεν παρασχέθηκαν επαρκείς πληροφορίες στον ανήλικο, σε γλώσσα που κατανοεί, σχετικά με τις ακολουθητέες διαδικασίες, στερώντας του το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (Άρθρο 13).

- Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδας (Υπόθεση Μανωλάδας)

Πραγματικά περιστατικά:

Οι εργοδότες εξανάγκασαν σε εργασία 42 πολίτες Μπαγκλαντές, από τις 7πμ–7μμ, υπό την επίβλεψη ένοπλων φρουρών, εκμεταλλευόμενοι την ευάλωτη θέση τους, ως παράτυποι μετανάστες (Υπήρχε αθώωση από Μεικτό Ορκωτό Δικαστήριο Πάτρας για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων).

Απόφαση:

Η προσφορά εργασίας δεν είναι οικειοθελής, εφόσον ο εργοδότης κάνει κατάχρηση της εξουσίας του ή αποκομίζει όφελος από την ευάλωτη κατάσταση των εργατών (παραβίαση άρθρου 4, αναγκαστική εργασία).

- B.G. και άλλοι κατά Γαλλίας

Πραγματικά περιστατικά:

Διαμονή οικογενειών αιτούντων άσυλο με ανήλικα τέκνα σε σκηνές εντός δομής φιλοξενίας, για διάστημα που υπερέβαινε τους 3 μήνες.

Απόφαση:

Το ΕΔΔΑ διαπίστωσε τον υπερπληθυσμό και τις μη ικανοποιητικές συνθήκες υγιεινής στη δομή. Ωστόσο, έκρινε ότι οι αιτούντες δεν βρέθηκαν σε κατάσταση υλικής στέρησης (μη παραβίαση άρθρων 3 και 8 της ΕΣΔΑ).

- M.A. κατά Βελγίου

Πραγματικά περιστατικά:

Έγγραφη συναίνεση υπό απέλαση αλλοδαπού στην εθελοντική επιστροφή στη χώρα καταγωγής.

Απόφαση:

Οι αστυνομικές αρχές «εκμεταλλεύτηκαν την ευάλωτη κατάσταση του αιτούντα, η οποία οφειλόταν στο καθεστώς στέρησης της ελευθερίας του» (παραβίαση άρθρων 3 και 13, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ).

20. Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ε.Ε.

Μεταξύ άλλων η προστασία επιτυγχάνεται με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.

- 1999: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να συγκεντρώσει τα θεμελιώδη δικαιώματα που ίσχυαν σε επίπεδο ΕΕ.
- 2000: Ο Χάρτης ανακηρύχθηκε επίσημα στη Νίκαια, τον Δεκέμβριο, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή.
- 2009: Έγινε νομικά δεσμευτικό κείμενο, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας την 1η Δεκεμβρίου και πρωτογενές δίκαιο, δηλαδή είχε ίδια νομική ισχύ με τις Συνθήκες της ΕΕ.
- Σκοπός: Οι διατάξεις του Χάρτη προστατεύουν θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται ήδη από τις κοινές συνταγματικές αρχές των Κρατών μελών, την ΕΣΔΑ και άλλες Διεθνείς Συμβάσεις του ΟΗΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης .
- Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 51): Οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης και στα κράτη μέλη, όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων εγγυώνται τα εθνικά Συντάγματα και οι Διεθνείς Συμβάσεις, που έχουν επικυρώσει τα Κράτη, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Χάρτη. Ωστόσο, ο Χάρτης δεν εφαρμόζεται μόνο στους ευρωπαίους πολίτες.
- Ερμηνεία (άρθρο 52): Η προστασία του Χάρτη είναι τουλάχιστον αντίστοιχη ή ευρύτερη εκείνης που προβλέπεται από την ΕΣΔΑ.

21. Η κύρια νομοθεσία της Ε.Ε. για το άσυλο

- ✓ Οδηγία για διαδικασίες ασύλου: Θεσπίζει κοινά πρότυπα για να διασφαλισθεί και να είναι εγγυημένη η πρόσβαση σε μία ίση και αποτελεσματική διαδικασία ασύλου
- ✓ Οδηγία για συνθήκες υποδοχής: Θεσπίζει ελάχιστα κοινά πρότυπα για τις συνθήκες διαβίωσης των αιτούντων άσυλο (τροφή, στέγη, απασχόληση, υγειονομική περίθαλψη)
- ✓ Οδηγία για την αναγνώριση: Θεσπίζει ένα σύνολο δικαιωμάτων (άδεια παραμονής, ταξιδιωτικά έγγραφα, απασχόληση, εκπαίδευση, κοινωνική αρωγή, περίθαλψη)
- ✓ Κανονισμός του Δουβλίνου: Ορίζει ποιο κράτος μέλος είναι αρμόδιο για την εξέταση μίας υπόθεσης ασύλου
- ✓ Κανονισμός EURODAC: Θεσπίζει μία ευρωπαϊκή βάση δακτυλικών αποτυπωμάτων για την ταυτοποίηση των αιτούντων άσυλο και των ατόμων που έχουν συλληφθεί για παράνομη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης

Το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο αποτελεί προτάσεις για την τροποποίηση του ισχύοντος δικαίου, δεν είναι ισχύον δίκαιο.

Πώς προέκυψε:

Έγινε Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Τάμπερε:

Η ειδική σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (όργανο της ΕΕ – συμμετέχουν αρχηγοί κρατών/κυβερνήσεων), στο Τάμπερε (πόλη της νότιας Φινλανδίας) το 1999, είχε θέμα τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην ΕΕ. Η ελευθερία που απολαμβάνουν οι πολίτες της ΕΕ δεν αποτελεί αποκλειστικό δικαίωμα. Επομένως, είναι απαραίτητη η υιοθέτηση κοινών πολιτικών όσον αφορά τη χορήγηση ασύλου και τη μετανάστευση, οι οποίες θα προσφέρουν επαρκείς εγγυήσεις στους χρήζοντες προστασία. «Στόχος είναι μία ανοικτή και ασφαλής Ευρωπαϊκή Ένωση, που σέβεται τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες και από άλλες σχετικές πράξεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ικανή να ανταποκρίνεται στις ανθρωπιστικές ανάγκες, με βάση την αλληλεγγύη». Διαπιστώθηκε ανάγκη ελέγχου των εξωτερικών συνόρων για την παύση της παράνομης μετανάστευσης, την καταπολέμηση των διακινητών και των σχετικών διεθνών εγκλημάτων. Υιοθετήθηκε κοινή προσέγγιση για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ένωση.

Έτσι εφαρμόστηκε η ΚΕΣΑ (Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου) σε δύο στάδια:

- 1^ο στάδιο (1999-2004)
 - 1) Θέσπιση ελάχιστων προτύπων για την **προσωρινή προστασία** σε περίπτωση μαζικής εισροής (οδηγία 2001/55/ΕΚ), την **υποδοχή** των αιτούντων άσυλο (Οδηγία για την υποδοχή 2003/9/ΕΚ), την **αναγνώριση** των δικαιούχων διεθνούς προστασίας (Οδηγία αναγνώρισης 2004/83/ΕΚ) και τις **διαδικασίες** για τη χορήγηση και την ανάκληση του καθεστώτος (Οδηγία για τις διαδικασίες 2005/85/ΕΚ).

- 2) Κανονισμός «**Δουβλίνο II**» (343/2003): μηχανισμός προσδιορισμού του Κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου στην ΕΕ
- 3) Κανονισμός **Eurodac** (2725/2000)
 - 2^ο στάδιο (2004-σήμερα)
- 1) Ενιαίο καθεστώς και διαδικασίες για την **αναγνώριση** των δικαιούχων διεθνούς προστασίας (Οδηγία αναγνώρισης 2011/95/ΕΕ - αναδιτύπωση), τις **διαδικασίες** για τη χορήγηση και την ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (Οδηγία για τις διαδικασίες 2013/32/ΕΕ - αναδιτύπωση) και την **υποδοχή** των αιτούντων άσυλο (Οδηγία για την υποδοχή 2013/33/ΕΕ - αναδιτύπωση).
- 2) Κανονισμός «**Δουβλίνο III**» (604/2013): μηχανισμός προσδιορισμού του Κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου στην ΕΕ
- 3) Κανονισμός **Eurodac** (603/2013) για την αποθήκευση και την αντιπαραβολή δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων.
- 4) **Δεσμευτικός χαρακτήρας του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ**, ο οποίος **κατοχυρώνει το δικαίωμα στο άσυλο και την αρχή της μη επαναπροώθησης** (άρθρα 18 και 19).

Το 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε προτάσεις για την αναδιτύπωση της οδηγίας για την υποδοχή, την αντικατάσταση των οδηγιών για την αναγνώριση και τις διαδικασίες με Κανονισμούς και την αναθεώρηση των Κανονισμών Δουβλίνο III και Eurodac. Η υιοθέτηση των προτεινόμενων νομοθετικών κειμένων δεν προχώρησε.

Το 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε προτάσεις για την υιοθέτηση, αναδιτύπωση ή αντικατάσταση των παρακάτω κειμένων:

-αναδιτύπωση του Κανονισμού «Eurodac», COM(2020) 614, 23.09.2020.

-αντικατάσταση της οδηγίας για τις διαδικασίες με Κανονισμό, COM (2020) 611, 23.09.2020.

-κατάργηση της οδηγίας για την προσωρινή προστασία και υιοθέτηση νέου Κανονισμού για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας, στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, COM (2020) 613, 23.09.2020.

-κατάργηση του Κανονισμού Δουβλίνο III και υιοθέτηση νέου Κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και COM (2020) 610, 23.09.2020.

-υιοθέτηση νέου Κανονισμού για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής των υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα COM(2020) 612, 23.09.2020.

22. Η Οδηγία για την προσωρινή προστασία

Σκοπός: η μη αποσταθεροποίηση των διοικητικών και δικαιοδοτικών αρχών των Κρατών μελών, ιδίως όταν πιθανολογείται ότι το σύστημα ασύλου αδυνατεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη μαζική εισροή, χωρίς να θίγονται τα συμφέροντα των ατόμων.

Η Σύμβαση της Γενεύης δεν αποκλείει την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα σε ομάδες ατόμων εκ πρώτης όψεως (*prima facie*), όταν είναι ανέφικτη η

εξατομικευμένη εξέταση των αναγκών προστασίας. Σε ενωσιακό επίπεδο, αναπτύχθηκε η **έννοια της προσωρινής προστασίας εκτοπισμένων πληθυσμών**, σε περίπτωση μαζικών ροών προς την ΕΕ. Η παροχή προσωρινής προστασίας **ενεργοποιείται όταν επέρχεται ή επίκειται μαζική εισροή εκτοπισθέντων πληθυσμών από τρίτες χώρες**. Ενεργοποίηση του συστήματος προσωρινής προστασίας, μέσω απόφασης του Συμβουλίου, με ειδική πλειοψηφία. Κατατίθεται σχετική πρόταση της Επιτροπής, κατόπιν αίτησης Κράτους-μέλους. Η πρόταση της Επιτροπής περιλαμβάνει, κατ' ελάχιστον, την περιγραφή των ειδικών ομάδων, στις οποίες θα εφαρμοστεί η προσωρινή προστασία, την ημερομηνία έναρξης ισχύος της προσωρινής προστασίας, καθώς και εκτίμηση του αριθμού των εκτοπισθέντων (άρθρο 5 παρ. 1). Η διάρκεια της προσωρινής προστασίας ανέρχεται σε 1 έτος και δύναται να παραταθεί κατά περιόδους 6 μηνών, για ένα ακόμα έτος.

Τα άτομα στα οποία χορηγείται προσωρινή προστασία έχουν το δικαίωμα:

- να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη δραστηριότητα
- να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες, επαγγελματική κατάρτιση και πρακτική εξάσκηση
- κατάλληλο κατάλυμα
- κοινωνική βοήθεια και χρηματοοικονομική υποστήριξη και ιατρική περίθαλψη.
- Τα παιδιά κάτω των 18 θα έχουν επίσης το δικαίωμα να έχουν πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα υπό τους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους μέλους υποδοχής.
- Τα άτομα που απολαύουν προσωρινής προστασίας μπορούν να υποβάλλουν αίτηση ασύλου, οποιαδήποτε στιγμή. Ωστόσο, οι χώρες μπορούν να αποφασίσουν ότι ο δικαιούχος προσωρινής προστασίας δεν μπορεί να έχει την ίδια στιγμή και το καθεστώς του αιτούντα άσυλο. Αυτό βοηθά τις χώρες να μειώσουν τον φόρτο του συστήματος ασύλου, μέσω της προσωρινής προστασίας, αναβάλλοντας την εξέταση αιτήσεων ασύλου. Ο μηχανισμός προσωρινής προστασίας δεν έχει ενεργοποιηθεί έως σήμερα.

23. Οδηγία για την αναγνώριση

Σκοπός: 1) θέσπιση των προϋποθέσεων για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή δικαιούχων επικουρικής προστασίας και 2) η ρύθμιση του περιεχομένου της διεθνούς προστασίας.

Άρθρο 2 περ. α : «**Διεθνής προστασία**» είναι το καθεστώς πρόσφυγα και το καθεστώς επικουρικής προστασίας.

Τι περιλαμβάνει η διεθνής προστασία;

ο την **ενημέρωση** των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους,

ο τη διατήρηση της **οικογενειακής ενότητας** (π.χ. ισόχρονη άδεια διαμονής για μέλη οικογένειας που βρίσκονται στη χώρα),

ο την **πρόσβαση στην απασχόληση**, την **εκπαίδευση** και σε υπηρεσίες **κοινωνικής ένταξης**,

ο την αναγνώριση **τίτλων σπουδών**,

ο την **κοινωνική αρωγή** (υπό ισοδύναμους όρους με ημεδαπούς) και την **πρόσβαση σε κατάλυμα** (υπό ισοδύναμους όρους με τους νομίμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών),

ο την **ελεύθερη κυκλοφορία** εντός του Κράτους μέλους,

ο τη **χορήγηση επαρκούς ιατρικής περίθαλψης** και ειδική μέριμνα για δικαιούχους με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως οι έγκυες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τα θύματα σοβαρών μορφών βίας (υπό ισοδύναμους όρους με ημεδαπούς).

Άρθρο 4 Εξατομικευμένη εξέταση αιτήματος και αξιολόγηση:

- στοιχείων για τη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο λήψης απόφασης, συμπεριλαμβανομένων των νόμων, κανονισμών και του τρόπου εφαρμογής τους,
- των δηλώσεων και εγγράφων που υπέβαλε ο αιτών, σχετικά με τη δίωξη ή σοβαρή βλάβη που υπέστη,
- της ατομικής κατάστασης και των προσωπικών περιστάσεων του αιτούντος, όπως το προσωπικό ιστορικό, το φύλο και η ηλικία, ώστε να εκτιμηθεί εάν υπέστη δίωξη ή σοβαρή βλάβη,
- εάν ο αιτών θα εκτεθεί σε δίωξη ή σοβαρή βλάβη σε περίπτωση επιστροφής και
- εάν αιτών θα μπορούσε να θέσει τον εαυτό του υπό την προστασία άλλης χώρας την ιθαγένεια της οποίας θα μπορούσε να διεκδικήσει. Όταν ο αιτών έχει ήδη υποστεί δίωξη ή σοβαρή βλάβη ή άμεσες απειλές, αυτό συνιστά σοβαρή ένδειξη ότι είναι βάσιμος ο φόβος του, εκτός εάν η εν λόγω δίωξη ή σοβαρή βλάβη δεν αναμένεται πως θα επαναληφθεί.

Άρθρο 6 Υπεύθυνοι δίωξης ή σοβαρής βλάβης

- το κράτος,
- ομάδες ή οργανώσεις που ελέγχουν το κράτος ή σημαντικό μέρος του εδάφους του κράτους,
- μη κρατικοί υπεύθυνοι, εάν το κράτος ή οι ομάδες που ελέγχουν το κράτος δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να παράσχουν προστασία κατά της δίωξης ή της σοβαρής βλάβης.

Άρθρο 7

παρ. 1 Υπεύθυνοι προστασίας

- το κράτος,
- ομάδες ή οργανώσεις που ελέγχουν το κράτος ή σημαντικό μέρος του εδάφους του κράτους,

παρ.2 Προστασία κατά της δίωξης/σοβαρής βλάβης

- Είναι αποτελεσματική και μόνιμη.
- Παρέχεται όταν οι υπεύθυνοι προστασίας λαμβάνουν εύλογα μέτρα για να αποτρέψουν τη δίωξη ή την πρόκληση σοβαρής βλάβης.
- Περιλαμβάνει τη λειτουργία αποτελεσματικού νομικού συστήματος, την ποινική δίωξη και τον κολασμό πράξεων που συνιστούν δίωξη ή σοβαρή βλάβη, και την πρόσβαση του αιτούντος στην προστασία αυτή.

Άρθρο 9 Πράξεις δίωξης κατά την έννοια του άρθρου 1Α της σύμβασης της Γενεύης

- Αρκούντως σοβαρή, εξαιτίας της φύσης ή της επανάληψής της, ώστε να παραβιάζει ανθρωπίνια δικαιώματα ή
- Σώρευση μέτρων παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία να είναι αρκούντως σοβαρή ούτως ώστε να θίγεται ένα άτομο
- Οι πράξεις δίωξης, μεταξύ άλλων, έχουν τη μορφή:
 - α) πράξεων σωματικής ή ψυχικής βίας,
 - β) νομικών, διοικητικών ή δικαστικών μέτρων, τα οποία εισάγουν διακρίσεις
 - γ) επιβολής δυσανάλογης ή μεροληπτικής ποινής και άρνηση ένδικων μέσων
 - ε) επιβολής ποινής για την άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας σε σύρραξη, η οποία θα συμπεριλάμβανε εγκλήματα που στοχεύουν το φύλο ή τα παιδιά.

Άρθρο 10 Λόγοι δίωξης

Δεν ασκεί επιρροή αν ο αιτών χαρακτηρίζεται πράγματι από το φυλετικό, θρησκευτικό, εθνικό, κοινωνικό ή πολιτικό στοιχείο, το οποίο προκαλεί τη δίωξη. Προϋπόθεση αποτελεί πως το χαρακτηριστικό αυτό του αποδίδεται από τον δράστη της δίωξης.

Άρθρα 12 παρ.2 και 17 **Αποκλεισμός από το καθεστώς διεθνούς προστασίας** του αιτούντος που:

- α) έχει διαπράξει **έγκλημα** πολέμου ή κατά της ειρήνης ή κατά της ανθρωπότητας
- β) έχει διαπράξει σοβαρό έγκλημα
- γ) είναι **ένοχος** πράξεων που αντιβαίνουν προς τους **σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών** (κατά την άποψη της Έπαυσης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη διάταξη εμπίπτουν τα εγκλήματα που είναι ικανά να επηρεάσουν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και τις ειρηνικές σχέσεις των κρατών, όπως είναι οι **σοβαρές και παρατεταμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου και οι τρομοκρατικές ενέργειες**)
- δ) συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία ή για την ασφάλεια του κράτους στο οποίο βρίσκεται (*μόνο για επικουρική προστασία)

Άρθρο 11 Παύση καθεστώτος αιτούντος **άσυλο**, όταν ο αλλοδαπός:

- α) εξασφαλίσει εκ νέου οικειοθελώς την προστασία της χώρας της ιθαγένειας ή
- β) ανακτήσει οικειοθελώς την ιθαγένεια που απώλεσε κατά το παρελθόν ή

γ) αποκτήσει νέα ιθαγένεια και απολαύει της προστασίας της χώρας που του χορήγησε τη νέα ιθαγένεια ή

δ) έχει εγκατασταθεί εκ νέου οικειοθελώς στη χώρα που είχε εγκαταλείψει ή

ε) έχουν παύσει να υφίστανται οι συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα (η μεταβολή των συνθηκών είναι τόσο ουσιαστικής και μη προσωρινής φύσεως, ώστε ο πρόσφυγας να μην αντιμετωπίζει πλέον πραγματικό κίνδυνο δίωξης.)

Άρθρο 16 Παύση της επικουρικής προστασίας όταν έχουν εκλείψει ή έχουν μεταβληθεί σε τέτοιο βαθμό οι περιστάσεις που οδήγησαν στην αναγνώριση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ώστε να μην απαιτείται πλέον προστασία. (η μεταβολή των συνθηκών είναι τόσο ουσιαστικής και μη προσωρινής φύσεως, ώστε ο δικαιούχος επικουρικής προστασίας να μην αντιμετωπίζει πλέον πραγματικό κίνδυνο σοβαρής βλάβης.)

Άρθρο 15 Σοβαρή βλάβη

Άρθρο 20 Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα

Τα Κράτη οφείλουν να λάβουν υπόψη την ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων (οι ανήλικοι, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, τα πρόσωπα με ειδικές ανάγκες, πρόσωπα με πνευματικές διαταραχές, οι ηλικιωμένοι, οι έγκυες, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας).

Απαιτείται εξατομικευμένη αξιολόγηση του αιτούντα άσυλο για τη διαπίστωση της ευαλωτότητας.

Ο όρος **ασυνόδευτος** αποδίδεται στον ανήλικο, ο οποίος «φτάνει στο έδαφος των Κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο για αυτόν, σύμφωνα με το νόμο ή την πρακτική του οικείου Κράτους μέλους, και εφόσον κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του. Ο όρος καλύπτει επίσης τον ανήλικο που αφέθηκε ασυνόδευτος, κατόπιν της εισόδου του στο έδαφος των Κρατών μελών».

Το **βέλτιστο συμφέρον του παιδιού** πρέπει να αξιολογείται πάντα, κατά την εφαρμογή της οδηγίας, με γνώμονα την αρχή της οικογενειακής ενότητας, την ευημερία και την κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού, ζητήματα ασφάλειας και προστασίας και τις απόψεις του, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του. Ειδική μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται από τα Κράτη ώστε, το συντομότερο δυνατό από τη χορήγηση της διεθνούς προστασίας, να διασφαλίζεται η **εκπροσώπηση** των ασυνόδευτων ανηλίκων από κηδεμόνα ή μη κερδοσκοπική οργάνωση. Εναλλακτικά, η σχετική ευθύνη μπορεί να ανατίθεται σε οργάνωση επιφορτισμένη με τη μέριμνα και την ευημερία ανηλίκων ή να επιλέγεται άλλη ενδεδειγμένη μορφή εκπροσώπησης.

Διαμονή: Επιδιώκεται τα αδέλφια να παραμένουν ενωμένα, στο μέτρο του δυνατού και οι μεταβολές κατοικίας να περιορίζονται στο ελάχιστο. Ο ασυνόδευτος ανήλικος διαμένει με ενήλικους συγγενείς ή σε οικογένεια που αναλαμβάνει την επιμέλειά του ή σε ειδικά κέντρα φιλοξενίας ανηλίκων ή σε άλλα κατάλληλα καταλύματα.

Τα Κράτη αρχίζουν να διεξάγουν **έρευνα για τον εντοπισμό της οικογένειας του παιδιού**, το ταχύτερο δυνατόν, μετά τη χορήγηση της διεθνούς προστασίας,

διασφαλίζοντας την εμπιστευτικότητα κατά την ανταλλαγή των πληροφοριών, όταν ο ανήλικος ή οι στενοί του συγγενείς διατρέχουν κίνδυνο κατά της ζωής ή της ακεραιότητάς τους, ιδίως όταν η οικογένεια του παιδιού παραμένει στη χώρα καταγωγής.

24. Ερμηνεία της ύπαρξης εσωτερικής ένοπλης σύρραξης από το Δ.Ε.Ε.

(ΔΕΕ C-285/12, Diakite, 30.01.2014)

Πραγματικά περιστατικά:

Ένας υπήκοος Νέας Γουινέας έκανε αίτηση για άσυλο στο Βέλγιο, επικαλούμενος την καταπίεση και τη βία που θα υφίστατο στη χώρα καταγωγής του, λόγω της συμμετοχής του στις συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας κατά του καθεστώτος, η οποία απορρίφθηκε. Σε αίτηση αναίρεσης υπεβλήθη προδικαστικό ερώτημα από το Βέλγιο για την ερμηνεία της ύπαρξης εσωτερικής ένοπλης συρράξεως.

Απόφαση:

Το Δ.Ε.Ε. απεφάνθη ότι η ύπαρξη εσωτερικής ένοπλης σύρραξης διαπιστώνεται όταν οι κρατικές δυνάμεις συγκρούονται με μία ή περισσότερες ένοπλες ομάδες ή όταν ένοπλες ομάδες συγκρούονται μεταξύ τους, χωρίς να είναι αναγκαίο να είναι χαρακτηρίζεται ως σύρραξη, υπό την έννοια του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και το καθεστώς επικουρικής προστασίας επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς και θεσπίζουν διαχωριζόμενους μηχανισμούς προστασίας. (Το **διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο** παρέχει προστασία στον **άμαχο πληθυσμό στην περιοχή της ένοπλης σύρραξης** ενώ το **καθεστώς επικουρικής προστασίας** προστατεύει τον **άμαχο πληθυσμό που βρίσκεται εκτός του εδάφους της σύρραξης**.)

25. Επέκταση της οδηγίας της αναγνώρισης και σε νομίμως διαμένοντες μετανάστες

ΔΕΕ C-542/13 Mohamed M'Bodj, 18.12.2014

Το ΔΕΕ διαπίστωσε ότι το Κράτος δεν υποχρεούται να χορηγήσει κοινωνική αρωγή και ιατρική περίθαλψη, όπως προβλέπεται για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, και σε νομίμως διαμένοντα αλλοδαπό, όταν πάσχει από ασθένεια που ενέχει σοβαρούς κινδύνους για τη υγεία του και δεν δύναται να λάβει θεραπευτική αγωγή στη χώρα καταγωγής ή προηγούμενης διαμονής του. Κατ' εξαίρεση, γίνεται δεκτή η **ευθύνη του Κράτους**, όταν διαπιστώνεται **εκ προθέσεως άρνηση χορήγησης ιατρικής περιθάλψεως στον εν λόγω αλλοδαπό στη συγκεκριμένη χώρα**.

26. Οδηγία για τις διαδικασίες

Στόχος: προσέγγιση κανόνων σχετικά με τις διαδικασίες για τη χορήγηση και την ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας και τη δημιουργία ισοδύναμων συνθηκών εφαρμογής της οδηγίας για την αναγνώριση.

Άρθρο 3 - Πεδίο εφαρμογής: **όλοι οι αιτούντες άσυλο**

Άρθρο 9: **Δικαίωμα παραμονής στο κράτος έως την εξέταση** της αίτησης διεθνούς προστασίας

Η πρόσβαση σε υπηρεσίες διερμηνείας αναγνωρίζεται από το ΕΔΔΑ ως ουσιώδης διαδικαστική εγγύηση της εξέτασης του αιτήματος, ενώ η απουσία τέτοιων υπηρεσιών παραβιάζει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (άρθρο 13 της ΕΣΔΑ).

Άρθρο 24 : Ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις

Τα μέλη εκτιμούν, «εντός εύλογου χρονικού διαστήματος» μετά την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας, αν ο αιτών χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων (ηλικία, φύλο, γενετήσιος προσανατολισμός, ταυτότητα φύλου, ψυχικές διαταραχές, βασανισμός, βιασμός κ.λπ.)

Ο έγκαιρος εντοπισμός των ευάλωτων και η διαπίστωση των ειδικών διαδικαστικών τους εγγυήσεων είναι κρίσιμα για την καθιέρωση δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος ασύλου και την αποτροπή της επιδείνωσης της ψυχικής και σωματικής τους υγείας.

Η διαπίστωση δύναται να εντάσσεται στην εκτίμηση της ευαλωτότητας της οδηγίας για την υποδοχή (οδηγία 2013/33/ΕΕ) και δεν χρειάζεται να λαμβάνει τη μορφή διοικητικής διαδικασίας.

Η προσωπική συνέντευξη:

Σκοπός της προσωπικής συνέντευξης είναι να διασφαλιστεί πως η αρχή είναι αντικειμενικώς σε θέση να αποφανθεί, με πλήρη γνώση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, αν η αίτηση διεθνούς προστασίας πρέπει να γίνει δεκτή αξιολογώντας την κατάσταση του αιτούντος και την ευαλωτότητά του. Παράλληλα, η συνέντευξη διασφαλίζει ότι ο αιτών κλήθηκε να παράσχει όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η επιστροφή του θα τον εξέθετε σε κίνδυνο κακομεταχείρισης. **Οι κατάλληλες συνθήκες διενέργειας της συνέντευξης συνιστούν προαπαιτούμενο για το κύρος της απόφασης ασύλου.**

Ο διεξάγων τη συνέντευξη της αίτησης διεθνούς προστασίας πρέπει να διαθέτει τα προσόντα για να συνεκτιμήσει τις προσωπικές και γενικές συνθήκες που περιβάλλουν την αίτηση, «συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής καταγωγής, του φύλου, του γενετήσιου προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της ευαλωτότητας του αιτούντος» και να μην φορά στρατιωτική στολή ή στολή των δυνάμεων επιβολής του νόμου. Όπου είναι αναγκαίο, επιλέγεται διερμηνέας. Όταν είναι εφικτό, η συνέντευξη διεξάγεται από πρόσωπο και με την συνδρομή διερμηνέα του ίδιου φύλου με τον αιτούντα, κατόπιν αιτήματός του, εκτός εάν η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ευλόγως ότι παρουσίαση των

λόγων της αίτησης δεν δυσχεραίνεται, ενώπιον προσώπων άλλου φύλου. Η αντίθεση του αιτούντα στην υποβολή σε συνέντευξη ή στη συνδρομή από διερμηνέα διαφορετικού φύλου **δεν αποτελεί νόμιμο αίτημα, όταν οφείλεται σε διάκριση λόγω φύλου**. Ωστόσο, ενδέχεται να σχετίζεται με άλλους παράγοντες, λ.χ. με τη θρησκεία του, οι οποίοι συνδέονται έμμεσα με τους λόγους δίωξης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα Κράτη πρέπει να αποδέχονται το σχετικό αίτημα, βάσει της διαθεσιμότητας.

Οι ερωτήσεις δεν πρέπει να προσβάλλουν το δικαίωμα της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.

Άρθρο 25: Τα Κράτη μπορούν να χρησιμοποιούν ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων

Όταν, μετά τις γενικές δηλώσεις ή άλλες συναφείς ενδείξεις, έχουν αμφιβολίες για την ηλικία του αιτούντος. Η διενέργεια της εξέτασης πραγματοποιείται κατόπιν συναίνεσης των ασυνόδευτων ανηλίκων ή των εκπροσώπων τους. Η ιατρική εξέταση πραγματοποιείται με σεβασμό της αξιοπρέπειας του αιτούντος. Διενεργείται μέσω των λιγότερο παρεμβατικών εξετάσεων και από κατάλληλα εκπαιδευμένους επαγγελματίες του τομέα της υγείας, ώστε να επιτυγχάνεται το πιο αξιόπιστο αποτέλεσμα.

Τα Κράτη οφείλουν να ενημερώνουν τους ασυνόδευτους ανηλίκους, πριν από την εξέταση της αίτησής τους, σε γλώσσα την οποία κατανοούν ή τεκμαίρεται ευλόγως ότι κατανοούν, σχετικά με την διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας.

Εφόσον τα Κράτη εξακολουθούν να έχουν **αμφιβολίες**, μετά την ιατρική εξέταση, ως προς την ηλικία του αιτούντος, **τεκμαίρεται πως είναι ανήλικος**. Η **άρνηση συναίνεσης** στην υποβολή σε ιατρική εξέταση **δεν εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να λαμβάνει απόφαση** επί της αίτησης διεθνούς προστασίας. Ωστόσο, η απόφαση απόρριψης αίτησης διεθνούς προστασίας ασυνόδευτου ανηλίκου δεν πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά στην άρνηση εξέτασης.

27. Οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής

Σκοπός: εξασφάλιση αξιοπρεπών και συγκρίσιμων συνθηκών διαβίωσης των αιτούντων σε όλα τα Κράτη μέλη. Όπως σημειώνεται στο προοίμιο, η εναρμόνιση συμβάλει στον περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων, που πραγματοποιούνται εξαιτίας της ανομοιογένειας των συνθηκών υποδοχής τους.

Η υποδοχή των αιτούντων άσυλο περιλαμβάνει:

- Ενημέρωση μετά την υποβολή της αίτησης (max. 15 ημέρες) για τις παροχές και τις υποχρεώσεις τους
- Χορήγηση προσωρινής άδειας διαμονής
- Πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα για τους ανηλίκους

- Πρόσβαση στην αγορά εργασίας, το αργότερο 9 μήνες μετά την υποβολή της αίτησης
- Παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες όταν ασκούν αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας -επαρκές βιοτικό επίπεδο, το οποίο να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και την ψυχική τους υγεία. Ειδική μνεία γίνεται στα ευάλωτα πρόσωπα και τους κρατούμενους, για τους οποίους τα Κράτη οφείλουν να μεριμνούν, ώστε να απολαμβάνουν αυτό το βιοτικό επίπεδο. (**Επαρκές βιοτικό επίπεδο**: το δικαίωμα κάθε προσώπου για ένα επίπεδο διαβίωσης ανεκτό για τον ίδιο και την οικογένειά του, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης διατροφής, ενδυμασίας και κατοικίας, συγχρόνως δε και το δικαίωμα της συνεχούς βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσής του. Η επαρκής στέγη συνεπάγεται προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, την ασφάλεια και την επάρκεια χώρου, φωτισμού και εξαερισμού.) Προκειμένου να διασφαλιστεί ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο, τα Κράτη μπορούν να χρησιμοποιούν ως σημείο αναφοράς τα επιδόματα ανεργίας ή τις παροχές κοινωνικής πρόνοιας για άπορους υπηκόους και να προσαρμόσουν την υλική υποστήριξη, ανάλογα με τα παρεχόμενα σε είδος στους αιτούντες. Όταν οι υλικές συνθήκες υποδοχής παρέχονται αποκλειστικά υπό μορφή οικονομικού βοηθήματος, τα ανήλικα τέκνα των αιτούντων άσυλο πρέπει να μπορούν να συστεγάζονται με τους γονείς τους. Το οικονομικό βοήθημα πρέπει να είναι επαρκές για να διασφαλιστεί η οικογενειακή ενότητα και το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Τα Κράτη υποχρεούνται να προσαρμόζουν τις συνθήκες υποδοχής στην κατάσταση των ευάλωτων προσώπων.
- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τουλάχιστον τις πρώτες βοήθειες και την αναγκαία θεραπεία ασθενειών και πνευματικών διαταραχών.

Το Κράτος υποχρεούται να παρέχει τις συνθήκες υποδοχής και στον αιτούντα άσυλο για τον οποίο απευθύνει αίτημα μεταφοράς σε άλλο Κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο να εξετάσει την αίτησή του, κατ' εφαρμογή του συστήματος του Δουβλίνου. Η υποχρέωση του Κράτους παύει να υφίσταται, κατά την πραγματική μεταφορά του αιτούντος (η σκέψη πίσω από αυτό είναι ότι η κατάθεση αιτήματος αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι το αίτημα θα γίνει αποδεκτό από το άλλο Κράτος μέλος, επομένως ο αιτών ενδέχεται να παραμείνει στη χώρα πρώτης υποδοχής.)

Άρθρο 26: Κράτηση

- Δεν επιτρέπεται η κράτηση, απλώς και μόνο επειδή είναι αιτούντες διεθνή προστασία.
- Άρθρο 31 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951: **απαγορεύει την επιβολή ποινικών κυρώσεων σε αιτούντες άσυλο, όταν εισέρχονται παράνομα, υπό την επιφύλαξη ότι παρουσιάζονται αμελλητί στις αρχές.**

Η **στέρηση της ελευθερίας** εν αναμονή της εξέτασης της αίτησης ασύλου αποτελεί **εξαιρετικό μέτρο**, το οποίο επιτρέπεται αποκλειστικά για τους παρακάτω λόγους :

α) διαπίστωση/επαλήθευση της ταυτότητας ή της ιθαγένειας (περίπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία, ειδικά για τους ανιθαγενείς)

β) προσδιορισμός των στοιχείων της αίτησης ασύλου, εφόσον η απόκτησή τους θα ήταν αδύνατη, ιδίως εξαιτίας του κινδύνου διαφυγής του αιτούντος, (απαιτείται ανάπτυξη σαφών κριτηρίων αξιολόγησης, όπως οι οικογενειακοί δεσμοί και το υπάρχον δίκτυο υποστήριξης στη χώρα υποδοχής, η συνεργασία ή άρνηση παροχής πληροφοριών για το αίτημα ασύλου και η προδήλως αβάσιμη ή καταχρηστική κατάθεση αιτήματος ασύλου)

γ) λήψη απόφασης για το δικαίωμα εισόδου στη χώρα (Όταν εξετάζεται το αίτημα ασύλου στα σύνορα ή σε ζώνη διέλευσης, η χώρα οφείλει να επιτρέπει την είσοδο στον αιτούντα, εφόσον δεν έχει ληφθεί απόφαση εντός 4 εβδομάδων)

δ) κράτηση στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής, προκειμένου να διεξαχθεί η απομάκρυνση, στις περιπτώσεις που το πρόσωπο ασκεί αίτηση διεθνούς προστασίας καταχρηστικά, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων

ε) προστασία της εθνικής ασφάλειας και της δημόσιας τάξης. Συνεπώς, τα πρόσωπα πρέπει να κρατούνται για όσο το δυνατόν συντομότερο χρόνο. Δεδομένου ότι η κράτηση για λόγους δημόσιας τάξης και εθνικής ασφάλειας (περ. ε) καλύπτεται εν μέρει από τους προαναφερθέντες λόγους (περ. α, β και γ), πρέπει να επιβάλλεται εξαιρετικά, χωρίς διακρίσεις.

στ) εξασφάλιση μεταφοράς σύμφωνα με το Κανονισμό Δουβλίνο, όταν συντρέχει κίνδυνος διαφυγής.

Η ειδική κατάσταση των ευάλωτων πρέπει να σταθμίζεται, κατά την εκτίμηση της αναγκαιότητας κράτησης και της εξέτασης εναλλακτικών μέτρων, μέσω σωματικής και ψυχολογικής αξιολόγησης. Οι οικογένειες κρατούνται σε χωριστό κατάλυμα και εξασφαλίζεται ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής, ενώ οι γυναίκες στεγάζονται χωριστά από τους άντρες, εκτός εάν αποτελούν μέλη της ίδιας οικογένειας και συγκατατίθενται στη συστέγαση. Η κράτηση παιδιών δεν μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά στο νομικό καθεστώς των ιδίων ή των γονέων τους. Με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του ανήλικου, τα παιδιά κρατούνται μόνο σε έσχατη ανάγκη.

Οι αιτούντες τίθενται υπό κράτηση, κατόπιν ατομικής αξιολόγησης, εφόσον δεν δύνανται να εφαρμοστούν λιγότερο περιοριστικά μέτρα, όπως η τακτική εμφάνιση ενώπιον των αρχών, η κατάθεση χρηματικής εγγύησης ή η υποχρέωση διαμονής σε υποδεικνυόμενο μέρος. Η κράτηση έχει τη μικρότερη δυνατή διάρκεια και εφαρμόζεται μόνο για όσο διάστημα ισχύουν οι λόγοι κράτησης. Σε περίπτωση που ένας αιτών τελεί υπό κράτηση, θα πρέπει να έχει αποτελεσματική πρόσβαση στις αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον εθνικής δικαστικής αρχής. Η ρητή νομοθετική πρόβλεψη των λόγων κράτησης των αιτούντων άσυλο, σε συνδυασμό με άλλες εγγυήσεις, όπως η εξατομικευμένη αξιολόγηση, η αναγκαιότητα και η αρχή της αναλογικότητας αποθαρρύνει τη συστηματική κράτηση των αιτούντων άσυλο διασφαλίζοντας ότι χρησιμοποιείται ως έσχατο μέτρο.

Σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των Κρατών μελών, παραβάσεις της οδηγίας για την αναγνώριση δεν εμποδίζουν τα Κράτη μέλη από το να ασκούν τη δυνατότητα απόρριψης της εξέτασης

αιτήματος ασύλου που προβλέπει η οδηγία περί διαδικασιών, υπό την προϋπόθεση μη παραβίασης του άρθρου 4 του Χάρτη. Οι ευνοϊκές συνθήκες διαβίωσης του Κράτους στο οποίο κατέφυγε το πρόσωπο, σε σύγκριση με το Κράτος που του παρείχε διεθνή προστασία, δεν θεμελιώνουν κίνδυνο παραβίασης του άρθρου του 4. Ο αιτών εκτίθεται σε πραγματικό κίνδυνο κακομεταχείρισης, μόνο όταν περιέρχεται σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρησης, δεδομένης της ιδιαίτερως ευάλωτης θέσης του.

Πραγματικά περιστατικά:

Ο Ζ. Haqbin, Αφγανός υπήκοος, υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας στο Βέλγιο. Επειδή ενεπλάκη σε διαπληκτισμό με άλλους διαμένοντες του κέντρου υποδοχής όπου διέμενε, ο διευθυντής του κέντρου αποφάσισε τον αποκλεισμό του για δεκαπέντε ημέρες από την παροχή υλικής συνδρομής στη δομή.

Απόφαση:

Η υποχρέωση των Κρατών μελών για την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες άσυλο δεν είναι απόλυτη και τα Κράτη μέλη δύνανται να τις περιορίζουν ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να τις ανακαλούν.

Ωστόσο, η ερμηνεία της οδηγίας σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Χάρτη, δεν επιτρέπει στο Κράτος να προβλέπει, σε περίπτωση σοβαρής παράβασης των κανόνων των κέντρων φιλοξενίας ή επίδειξης ιδιαίτερα βίαιης συμπεριφοράς, κύρωση που συνεπάγεται την ανάκληση, έστω και προσωρινή, των υλικών συνθηκών υποδοχής, οι οποίες αφορούν τη στέγαση, την τροφή ή την ένδυση. Μια τέτοια κύρωση θα είχε ως αποτέλεσμα τη στέρηση της ικανοποίησης των **στοιχειωδών αναγκών** των αιτούντων άσυλο. Σε κάθε περίπτωση, η επιβολή κυρώσεων πρέπει να σέβεται την **αρχή της αναλογικότητας** και της **ανθρώπινης αξιοπρέπειας**. Κάθε κύρωση πρέπει να είναι αντικειμενική, **αμερόληπτη, αιτιολογημένη** και ανάλογη προς την ιδιαιτερότητα της κατάστασης του αιτούντος.

28. Κανονισμός Δουβλίνο III

Σκοπός:

- Ασφάλεια δικαίου.
- Ο προσδιορισμός του υπεύθυνου κράτους μέλους για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας
- Ο καθορισμός προθεσμιών για κάθε στάδιο της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους.
- Η αποτροπή πολλαπλών αιτήσεων και κατάχρησης των διαδικασιών ασύλου

Άρθρο 3 παρ.1: **ΕΝΑ** μόνο **αρμόδιο κράτος** για την εξέταση της αίτησης .

Άρθρο 7: Αντικειμενικά και ιεραρχημένα κριτήρια σύμφωνα με τη σειρά που παρατίθενται.

Άρθρο 8 παρ. 1,2: Αν ο αιτών είναι ασυνόδευτος ανήλικος, υπεύθυνο κράτος είναι εκείνο στο οποίο **βρίσκεται νομίμως ένα μέλος της οικογένειας** ή αδελφό ή συγγενή (θείος/α, παππούς, γιαγιά).

Άρθρο 8 παρ. 4: Αν δεν υπάρχει μέλος της οικογένειας, υπεύθυνο κράτος είναι εκείνο στο οποίο ο ασυνόδευτος ανήλικος υπέβαλε την αίτηση ασύλου.

Άρθρο 9: Εάν ένα μέλος της οικογένειας του αιτούντος άσυλο έλαβε άδεια διαμονής σε κράτος ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας, αυτό το κράτος καθίσταται υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.

Άρθρο 10: Εάν ένα μέλος της οικογένειας του αιτούντος έχει ήδη υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος, αυτό είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας του αιτούντος, εφόσον ο οικογενειακός δεσμός δημιουργήθηκε στη χώρα καταγωγής.

Άρθρο 12: Εάν ο αιτών είναι κάτοχος εν ισχύ τίτλου διαμονής ή έγκυρης θεώρησης, το κράτος που εξέδωσε τον τίτλο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Άρθρο 13: Εάν ο αιτών είχε εισέλθει παράνομα από τρίτη χώρα, το κράτος από το οποίο εισήλθε είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτηση ασύλου. Η ευθύνη αυτή παύει να υφίσταται 12 μήνες μετά την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα η παράνομη διάβαση των συνόρων.

Άρθρο 16: Όταν λόγω εγκυμοσύνης, τοκετού, σοβαρής ασθένειας ή αναπηρίας ή προχωρημένης ηλικίας, ο αιτών εξαρτάται από τη βοήθεια του παιδιού, αδελφού ή γονέα που διαμένει νόμιμα σε κράτος, επανενώνεται με αυτόν, εφόσον οι οικογενειακοί δεσμοί προϋπήρχαν.

Άρθρο 16: Όταν παιδί, αδελφός ή γονέας του αιτούντος διαμένουν νόμιμα σε ένα κράτος και εξαρτώνται από την βοήθειά του, ο αιτών επανενώνεται μαζί τους, εφόσον οι οικογενειακοί δεσμοί προϋπήρχαν.

Άρθρο 17 παρ.1: Ρήτρα διακριτικής ευχέρειας. Το κράτος δύναται να αποφασίζει να εξετάσει αίτηση, ακόμα αν δεν είναι αρμόδιο.

Άρθρο 17 παρ.2: Το κράτος στο οποίο γίνεται αίτηση μπορεί, πριν τη λήψη πρώτης απόφασης επί της ουσίας, να υποβάλει σε άλλο κράτος μέλος αίτημα αναδοχής αιτούντος για να επανενώσει πρόσωπα, για ανθρωπιστικούς λόγους, βάσει ιδίως οικογενειακών ή πολιτισμικών κριτηρίων. Απάντηση εντός 2 μηνών. Η απορριπτική απάντηση αναφέρει τους λόγους στους οποίους βασίζεται η άρνηση.

Άρθρο 21 παρ. 1: Εάν το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση διεθνούς προστασίας θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέτασή της, μπορεί να απευθύνει σε αυτό αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος, το συντομότερο δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, εντός προθεσμίας 3 μηνών από την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας. Άρθρο 22: Το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα αναδοχής αποφαινεται εντός προθεσμίας 2 μηνών από την ημερομηνία της παραλαβής του

αιτήματος. Η έλλειψη εμπρόθεσμης απάντησης ισοδυναμεί με αποδοχή του αιτήματος αναδοχής.

Κοινή Δήλωσης ΕΕ- Τουρκίας: Εφαρμόζεται μετά την 20η Μαρτίου 2016. Όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά θα επιστρέφονται στην Τουρκία, εάν δεν ζητήσουν άσυλο ή εάν το αίτημά τους απορριφθεί. Για κάθε Σύριο που επιστρέφεται στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύριος θα επανεγκαθίσταται στην ΕΕ.

Νομολογιακά παραδείγματα:

- ΕΔΔΑ - M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδος

Πραγματικά περιστατικά:

Ο προσφεύγων, πολίτης Αφγανιστάν, εισήλθε στην ΕΕ μέσω της Ελλάδας, συνελήφθη και καταχωρήθηκε στο σύστημα Eurodac. Χωρίς να υποβάλλει αίτηση ασύλου την Ελλάδα, συνέχισε το ταξίδι του στο Βέλγιο, όπου υπέβαλε τη σχετική αίτηση. Μέσω του Eurodac ταυτοποιήθηκε ότι με βάση το σύστημα του Δουβλίνου υπεύθυνο κράτος είναι η Ελλάδα, ως κράτος πρώτης εισόδου. Υποβλήθηκε αίτημα αναδοχής στις ελληνικές αρχές, το οποίο δεν απαντήθηκε εντός 2 μηνών, επομένως, θεωρήθηκε ότι η Ελλάδα αποδέχτηκε την ευθύνη. Παρότι ο προσφεύγων επικαλέστηκε τα συστημικά προβλήματα του ελληνικού εθνικού συστήματος ασύλου και το κίνδυνο επαναπροώθησης στο Αφγανιστάν, το Βέλγιο απέρριψε το αίτημά του, επειδή η Ελλάδα θεωρήθηκε ως ασφαλής χώρα. Υποστήριξε ότι, δυνάμει του Κανονισμού, δεν είχε την ευθύνη εξέτασης του αιτήματος ασύλου. Ο προσφεύγων κρατήθηκε σε παρακείμενο κτίριο του αεροδρομίου της Αθήνας. Κατήγγειλε πως τοποθετήθηκε σε ένα μικρό κελί με άλλους 20 κρατούμενους, είχε περιορισμένη πρόσβαση στους χώρους υγιεινής, δεν είχε δικαίωμα προαυλισμού, κοιμόταν σε βρώμικο στρώμα ή στο έδαφος και του παρέχονταν ανεπαρκής σίτιση. Μετά τη χορήγηση δελτίου παραμονής αιτούντος άσυλο, ήταν άστεγος, χωρίς κανένα μέσο επιβίωσης.

Απόφαση:

Αναγνώριση ευαλωτότητας των αιτούντων άσυλο και της ανάγκης κρατικής μέριμνας για την ικανοποίηση των βασικών τους αναγκών. Τα κράτη εισόδου προσφύγων και μεταναστών αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στη διαχείριση του αυξανόμενου κύματος μεικτών ροών. Το άρθρο 3 δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη να παρέχουν στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες οικονομική βοήθεια. Ωστόσο, καταφάσκει την υποχρέωση να τους προστατεύουν έναντι της έσχατης υλικής ένδειας αλλιώς υπάρχει παράβαση εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας για τις συνθήκες υποδοχής. Το Βέλγιο καταδικάστηκε για παραβίαση των άρθρων 3 (απαγόρευση των βασανιστηρίων και απάνθρωπης/εξευτελιστικής μεταχείρισης) και 13 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα πραγματικής προσφυγής), γιατί, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού «Δουβλίνο II» εξέθεσε τον αιτούντα άσυλο σε κίνδυνο κακομεταχείρισης και έμμεσης επαναπροώθησης στη χώρα καταγωγής.

- ΔΕΕ C-411/10 N.S., 21.12.2011

Η εφαρμογή αμάχητου τεκμηρίου ότι τα Κράτη μέλη σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των αιτούντων διεθνή προστασία, αντιβαίνει στην υποχρέωση ερμηνείας του Κανονισμού, σύμφωνα με το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Τα Κράτη μέλη και τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να μην προβούν στη

μεταφορά ενός αιτούντος άσυλο προς το υπεύθυνο Κράτος μέλος, εφόσον οι συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία χορήγησης ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής εκθέτουν τον αιτούντα σε πραγματικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

- ΔΕΕ, C-4/11 Puid, 14.11.2013

Πραγματικά περιστατικά:

Ιρανός υπήκοος αφίχθη στην Ελλάδα με πλαστά ταξιδιωτικά έγγραφα, με πτήση από το Ιράν και μετά από τέσσερις μέρες μετέβη στη Γερμανία, όπου και υπέβαλε αίτηση ασύλου. Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να διευκρινισθεί αν ο αιτών άσυλο μπορεί να επικαλεσθεί ενώπιον εθνικού δικαστηρίου την υποχρέωση του Κράτους στο οποίο υπέβαλε αίτηση ασύλου να εξετάσει την αίτησή του, όταν οι συνθήκες που επικρατούν στο υπεύθυνο Κράτος τον εκθέτουν σε κίνδυνο παραβίασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Απόφαση:

Το ΔΕΕ διευκρινίζει ότι το Κράτος δεν υποχρεούται να ασκήσει την ευχέρεια να υπεισέλθει στη θέση του υπεύθυνου Κράτους, εφόσον άλλο Κράτος υποδεικνύεται ως υπεύθυνο από το σύστημα του Δουβλίνου. Ωστόσο, εφόσον τα Κράτη είναι αδύνατο να αγνοούν τις συστημικές πλημμέλειες του συστήματος ασύλου στο υποδεικνυόμενο ως υπεύθυνο Κράτος, οι οποίες πείθουν ότι ο αιτών θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί κακομεταχείριση (άρθρο 4 του Χάρτη), το Κράτος υποχρεούται να μη μεταφέρει τον αιτούντα άσυλο προς το Κράτος που ορίστηκε αρχικώς ως υπεύθυνο. Με την επιφύλαξη της ευχέρειάς του να εξετάσει το ίδιο την αίτηση, το Κράτος καλείται να συνεχίσει την εξέταση των κριτηρίων του Κανονισμού, προκειμένου να διακριβώσει αν άλλο Κράτος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης.

- ΔΕΕ, C-163/17, Jawo, 19.03.2019

Πραγματικά περιστατικά:

Ο Jawo, υπήκοος Γκάμπια, υποστήριξε ότι η μεταφορά του, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού «Δουβλίνο III» από την Γερμανία στην Ιταλία, ως χώρα πρώτης εισόδου θα τον εξέθετε σε κίνδυνο, εξαιτίας των συστημικών ελλείψεων της διαδικασίας ασύλου και των συνθηκών υποδοχής στη χώρα.

Απόφαση:

Το ΔΕΕ σημείωσε ότι οι συστημικές ελλείψεις πρέπει να έχουν ιδιαιτέρως αυξημένο βαθμό σοβαρότητας, ο οποίος εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υπό εξέταση υπόθεσης. Επομένως, ο αιτών διεθνή προστασία δύναται να αποδείξει ότι, στην περίπτωση του, συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις που συνεπάγονται ότι η μεταφορά του σε άλλο Κράτος θα τον οδηγήσει σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρησης, εξαιτίας της ιδιαιτέρως ευάλωτης θέσης του. Σύμφωνα με τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, δεν προκύπτει ότι ο Jawo βρίσκεται σε ιδιαιτέρως ευάλωτη κατάσταση, «η οποία τον εξατομικεύει ή τον διαφοροποιεί από τους υπόλοιπους δικαιούχους διεθνούς προστασίας στην Ιταλία και να κατατάσσει στα ευάλωτα πρόσωπα», σύμφωνα με τα οριζόμενα στην οδηγία για την αναγνώριση. Το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι η έλλειψη προγραμμάτων ένταξης δεν συνιστά σοβαρό και αποδεδειγμένο λόγο ότι ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας διατρέχει πραγματικό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης. Επιπλέον, το γεγονός ότι η κοινωνική προστασία και οι συνθήκες διαβίωσης είναι ευνοϊκότερες στο Κράτος μέλος στο οποίο

υποβλήθηκε αίτηση διεθνούς προστασίας, δεν δύναται να στηρίξει το συμπέρασμα ότι η μεταφορά του στο Κράτος αυτό θα εκθέσει τον ενδιαφερόμενο σε πραγματικό κίνδυνο παραβίασης του άρθρου 4 του Χάρτη.

29. Κώδικας Μετανάστευσης

Οι παρεμβάσεις του Κώδικα μετανάστευσης γίνονται σε 4 άξονες:

1) Απλοποίηση των διαδικασιών

- Οι αιτήσεις για τη χορήγηση των αδειών διαμονής κατατίθενται στην υπηρεσία μιας στάσης της αρμόδιας Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής του αιτούντος ή στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.
- Μείωση των τύπων άδειας διαμονής από 50 σε 20 (που μειώνει το λειτουργικό κόστος των υπηρεσιών)
- Αύξηση της διάρκειας της τακτικής άδειας διαμονής **από ετήσια σε διετή** (αρχική άδεια) και **από διετή σε τριετή** (ανανέωση).

2) Καλλιέργεια φιλικού κλίματος για επενδύσεις από πολίτες τρίτων χωρών

- Χορήγηση άδειας διαμονής σε επενδυτές. για πέντε (5) έτη, με δυνατότητα ανανέωσης σε πολίτες τρίτων χωρών που αποκτούν ακίνητα στην Ελλάδα ύψους τουλάχιστον 250.000 ευρώ.
- Άδεια ενδοεταιρικής μετάθεσης
- Εργαζόμενος πολίτης 3ης χώρας που επιθυμεί τη χορήγηση «άδειας ενδοεταιρικής μετάθεσης» στην Ελλάδα θα πρέπει να μετατίθεται από εταιρεία εγκατεστημένη σε 3η χώρα σε εταιρεία στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων στην Ελλάδα, που θα απασχοληθεί ως διευθυντικό στέλεχος (12 μήνες), εξειδικευμένος εργαζόμενος ή ασκούμενος (6 μήνες)

3) Μεταβολή των όρων και των προϋποθέσεων πρόσβασης σε μακροχρόνιους τίτλους διαμονής

- Αντικατάσταση της άδειας 10ετούς διάρκειας με την άδεια διαμονής του επί μακρόν διαμένοντος (διάρκεια ισχύος 5 ετών). Προϋποθέτει **συνεχής διαμονή 5 ετών** του αιτούντα πριν την κατάθεση της αίτησης, εισοδηματικά κριτήρια, ασφάλιση ασθένειας και πλήρωση όρων ένταξης

(μεταβολή προς το ευνοϊκότερο των εισοδηματικών κριτηρίων για την απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος π.χ. ετήσιες αποδοχές αμειβόμενου με το κατώτατο μισθό, προσαυξημένες κατά 10%, καθιέρωση τεκμηρίων πλήρωσης των όρων ένταξης από πολίτες τρίτων χωρών που έχουν αναπτύξει ισχυρούς δεσμούς με την Ελλάδα και την ελληνική κοινωνία, π.χ. η οικογενειακή σχέση με Έλληνα πολίτη για διάστημα μεγαλύτερο των πέντε ετών, η μακρόχρονη συνεχής νόμιμη διαμονή στη χώρα (12 έτη), η γνώση της ελληνικής γλώσσας, η ιδιότητα του ομογενούς)

4) Διασφάλιση της νομιμότητας της διαμονής της «δεύτερης γενιάς»

Προβλέπεται η άδεια 2^{ης} γενιάς σε **ενήλικες πολίτες τρίτων χωρών** που: γεννήθηκαν στην Ελλάδα ή έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς έξι τάξεις ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα, πριν τη συμπλήρωση του 23ου έτους της ηλικίας τους,

εφόσον προσκομιστούν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, χορηγείται άδεια διαμονής **πενταετούς** διάρκειας. Η ως άνω άδεια ανανεώνεται για πέντε έτη κάθε φορά, με μόνη υποχρέωση την προσκόμιση της προηγούμενης άδειας διαμονής. Η εν λόγω άδεια, μπορεί να ανανεωθεί, οποτεδήποτε κατά το διάστημα ισχύος της, για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος.

Οι διατάξεις του Κώδικα **δεν έχουν εφαρμογή**

- α. Στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μέλη οικογένειας πολιτών της ΕΕ, που ασκούν δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας (οικογένεια θεωρείται και ο σύντροφος ανεξαρτήτως φύλου)
- β. Στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, καθώς και στους αιτούντες διεθνή προστασία, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.
- γ. Στα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς επικουρικής προστασίας.

5) Άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους:

Άδεια για 1 έτος σε

- α. Σε θύματα εμπορίας ανθρώπων.
- β. Σε θύματα και ουσιώδεις μάρτυρες εγκληματικών πράξεων (Εάν τα ανωτέρω πρόσωπα υποβάλλονται σε θεραπευτική αγωγή η άδεια διαμονής εξακολουθεί να χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία τους.)
- γ. Σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
- δ. Σε πρόσωπα που παρακολουθούν εγκεκριμένο κατά νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής εξάρτησης.

Λαμβάνονται υπόψη ιδίως η αντικειμενική αδυναμία απομάκρυνσης ή επιστροφής στη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής για λόγους ανωτέρας βίας, όπως:

- σοβαροί λόγοι υγείας του ιδίου ή μέλους της οικογενείας,
- διεθνής αποκλεισμός της χώρας,
- συνδρομή στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου της ρήτρας μη επαναπροώθησης,
- θύμα σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης.

Η άδεια διαμονής παρέχει πρόσβαση στη μισθωτή απασχόληση και μπορεί να ανανεώνεται για δύο έτη κάθε φορά, εφόσον εξακολουθούν να ισχύουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις.

6) Ψηφιακοί νομάδες: Είναι μέσο προσέλκυσης υψηλών εισοδημάτων. Αφορά τη χορήγηση άδειας διαμονής σε πολίτες τρίτων χωρών αυτοαπασχολούμενους, ελεύθερους επαγγελματίες ή μισθωτούς που εργάζονται σε εργοδότες ή με πελάτες εκτός Ελλάδας εξ αποστάσεως με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να καταθέσει υπεύθυνη δήλωση, στην οποία θα δηλώνει ότι προτίθεται να παραμείνει στην Ελλάδα για τουλάχιστον ένα χρόνο και σε αυτό το διάστημα για την παροχή εξ αποστάσεως εργασίας, η οποία δεν θα αφορά εργασία ή υπηρεσίες σε εργοδότη με έδρα στην Ελλάδα. Απαραίτητο δικαιολογητικό είναι και η σύμβαση εργασίας ή έργου ή αποδεικτικό

εργασιακής σχέσης με έναν ή και περισσότερους εργοδότες, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που είναι εγκατεστημένοι εκτός της ελληνικής επικράτειας. Η χορήγηση της άδειας προβλέπεται για διάστημα έως 12 μήνες. Το αίτημα πρέπει να εξεταστεί εντός 10 ημερών. Η visa εκδίδεται μέσω της διαδικασίας "one stop shop". Προβλέπεται και δυνατότητα παράτασης της δωδεκάμηνης βίζας για δύο ακόμα χρόνια, κατόπιν αίτησης που υποβάλλεται πριν τη λήξη της ισχύος της εθνικής θεώρησης και εφόσον συνεχίζουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις της αρχικής χορήγησης.

Περαιτέρω, για τη χορήγηση της βίζας οι ψηφιακοί νομάδες θα πρέπει να αποδείξουν ότι διαθέτουν σταθερό εισόδημα που επαρκεί για την κάλυψη των εξόδων διαβίωσης στη χώρα, χωρίς να επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας. Το ποσό αυτό ορίζεται στα 3.500 ευρώ μηνιαίως. Η visa μπορεί να εκδοθεί και στα μέλη της οικογένειας των ψηφιακών νομάδων ατομικά με την ίδια διάρκεια με αυτή του κυρίως ενδιαφερομένου. Όμως δεν θα πρέπει τα μέλη της οικογένειας να παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή να ασκούν οποιασδήποτε μορφής οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Στην περίπτωση των οικογενειών τα εισοδηματικά κριτήρια αυξάνονται κατά 20% για τον/τη σύζυγο ή τον/την συμβιούντα και κατά 15% για κάθε τέκνο.

30. Απομάκρυνση αλλοδαπού

Δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση αλλοδαπού, εφόσον είναι **αντίθετη προς διεθνείς συμβάσεις**, όπως:

- τη σύμβαση της Γενεύης του 1951 (μη απέλαση πρόσφυγα ή αιτούντα άσυλο),
- την ΕΣΔΑ (μη απέλαση αλλοδαπού που αντιμετωπίζει τον κίνδυνο υποβολής σε βασανιστήρια, απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, μη απέλαση για την προστασία της οικογένειας),
- τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (μη απέλασης, όταν το μέτρο οδηγεί σε αποχωρισμό του ανηλίκου από την οικογένειά του) και
- τη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων (μη απέλαση, όταν ο αλλοδαπός πρόκειται να διωχθεί λόγω φύλου, φυλής, θρησκείας ή του γενετήσιου προσανατολισμού του)

Ισχύει και η αρχή της μη επαναπροώθησης.

31. Απομάκρυνση αλλοδαπού στο ελληνικό δίκαιο

1) Δικαστική απέλαση

Απέλαση είναι το μέτρο με το οποίο το κράτος υποχρεώνει ένα αλλοδαπό να αναχωρήσει από την επικράτειά του, ισόβια ή πρόσκαιρα. Αφορά μόνο αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα.

Διατάσσεται κατόπιν απόφασης του **ποινικού δικαστή δυνητικά**.

Προϋποθέσεις:

A. Τυπική προϋπόθεση: η καταδίκη του αλλοδαπού σε κάθειρξη (ποινή 5-20 έτη), λόγω τέλεση **κακουργήματος**.

B. Ουσιαστική προϋπόθεση: η **αναγκαιότητα** απομάκρυνσης του αλλοδαπού.

Μέγιστη διάρκεια του μέτρου ήταν τα 10 έτη.

Ο απελαθείς αλλοδαπός μπορούσε να καταθέσει **αίτημα επιστροφής** στην χώρα, μετά το πέρας 3ετίας από την εκτέλεση της απέλασης.

Η απέλαση εκτελείται **αμέσως μετά** την έκτιση της ποινής ή την υπ' όρο απόλυση του αλλοδαπού.

ΕΔΔΑ, Κολοηα κατά Ελλάδος

Πραγματικά περιστατικά: Ο αιτών είναι παντρεμένος με Ελληνίδα υπήκοο, με την οποία έχει αποκτήσει δύο παιδιά, Έλληνες υπηκόους. Καταδικάστηκε σε φυλάκιση επτά χρόνων για αγορά ναρκωτικών και του επιβλήθηκε ισόβια απέλαση από την Ελλάδα, ως παρεπόμενη ποινή.

Απόφαση: Η ισόβια απαγόρευση εισόδου στη χώρα αποτελούσε δυσανάλογη προσβολή του δικαιώματος σεβασμού της οικογενειακής ζωής (άρθρο 8ΕΣΔΑ)

2) Διοικητική απέλαση

Απέλαση είναι το μέτρο με το οποίο το κράτος υποχρεώνει ένα αλλοδαπό να αναχωρήσει από την επικράτειά του, ισόβια ή πρόσκαιρα. Αφορά μόνο αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα.

Η διοικητική απέλαση αποτελεί **ατομικό διοικητικό μέτρο**. Διατάσσεται με **απόφαση** του αρμοδίου **αστυνομικού διευθυντή**, αφού δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον 48 ωρών για να καταθέσει αντιρρήσεις. Η Διοίκηση υποχρεούται να καλέσει τον αλλοδαπό να υποβάλλει αντιρρήσεις. Η διοικητική απέλαση διατάσσεται, στην πράξη, **μόνο κατά αλλοδαπών που διαθέτουν ισχύουσα άδεια διαμονής**.

Δέσμια αρμοδιότητα για διοικητική απέλαση υπάρχει, όταν:

- A. καταδίκη για ορισμένα ποινικά αδικήματα (κακουργήματα ή πλημμελήματα)
- B. παραβίαση νομοθεσίας αλλοδαπών

Διακριτική ευχέρεια για διοικητική απέλαση υπάρχει, όταν:

- Γ. επικινδυνότητα για τη δημόσια τάξη
- Δ. επικινδυνότητα για τη δημόσια υγεία

Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, η απόφαση απέλασης τάσσει σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση. Εφόσον ο αλλοδαπός κριθεί ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για την δημόσια τάξη, διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του.

Στις περιπτώσεις που δεν είναι εφικτή η άμεση απέλαση, αναστέλλεται η εκτέλεση της απόφασης απέλασης.

Προβλέπεται δικαίωμα αντιρρήσεων κατά της απέλασης και κατά της κράτησης, όπως και ενδικοφανής προσφυγή και αίτηση ακύρωσης και αναστολής.

3) Έκδοση

Η **παράδοση** ενός προσώπου **από** το κράτος στο οποίο κατέφυγε **προς** τις αρχές άλλου κράτους, το οποίο υποβάλλει σχετική **αίτηση**, προκειμένου να υποβληθεί εκεί σε **δίκη** ή να εκτίσει την ποινή που του έχει επιβληθεί.

Ο θεσμός της έκδοσης ρυθμίζεται από **διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις**, που έχει υπογράψει η χώρα. Οι διεθνείς συμβάσεις **υπερισχύουν** των διατάξεων του ΚΠΔ.

Σύμφωνα με το ΚΠΔ, **η έκδοση αφορά μόνο αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα**. **Ωστόσο, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης επιφέρει κάμψη της αρχής αυτής**. Όλοι οι ευρωπαίοι πολίτες είναι υπόλογοι, ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης είναι μία διασυνοριακή

δικαστική διαδικασία παράδοσης προς τον σκοπό της άσκησης ποινικής δίωξης ή της εκτέλεσης ποινής ή μέτρου στερητικού της ελευθερίας.

Θετικές προϋποθέσεις :

1. **Αρχή διπτού αξιοποιίνου:** η πράξη μα συνιστά έγκλημα και στην Ελλάδα και στο εκζητήσαν κράτος (κάμψη από ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης)
2. **Αρχή ειδικότητας:** Το κράτος που ζητεί την έκδοση δεν μπορεί να διώξει το πρόσωπο για προγενέστερα εγκλήματα ή να τον παραδώσει σε 3ο κράτος.

Αρνητικές προϋποθέσεις :

1. ΚΠΔ (α. 438, προβλέπει συγκεκριμένες περιπτώσεις που απαγορεύεται η έκδοση)
2. Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης

Διαδικασία έκδοσης:

- α. απόφαση **συμβουλίου εφετών** για τη συνδρομή **όρων** έκδοσης (μπορεί να προσβληθεί από τον εκζητούντα και τον εισαγγελέα με έφεση που συζητείται ενώπιον του ΑΠ, εντός 24 ωρών από την δημοσίευση της απόφασης)
- β. **έγκριση** θετικής γνωμοδότησης από **Υπουργό Δικαιοσύνης**
(Για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα απαιτείται μόνο το α.)

4) Επαναπροώθηση

Η επαναπροώθηση μπορεί να στραφεί κατά του αλλοδαπού, που:

- α. είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών.
- β. **εισέρχεται ή εξέρχεται παράνομα** από τη χώρα, εφόσον ο αρμόδιος εισαγγελέας αποφασίσει να απόσχει από την ποινική δίωξη για το αδίκημα της παράνομης εισόδου

Η απόφαση των αστυνομικών ή λιμενικών αρχών περί επαναπροώθησης του αλλοδαπού αποτελεί διοικητική πράξη.

Προσβάλλεται με αίτησης ακύρωσης.

Υπάρχουν καταγγελίες για άτυπες επαναπροωθήσεις.

5) Επιστροφή

Επιστροφή είναι η διαδικασία **επανόδου** αλλοδαπού, είτε με οικιοθελή συμμόρφωσή του προς την υποχρέωση επιστροφής είτε αναγκαστικά, **στη χώρα καταγωγής ή διέλευσης**.

Το μέτρο της επιστροφής διατάσσεται **κατά υπηκόων τρίτων χωρών**, «οι οποίοι διαμένουν **παράνομα στην ελληνική επικράτεια**».

Πρόκειται για ευρωπαϊκή οδηγία.

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εκδίδουν απόφαση επιστροφής για οποιονδήποτε υπήκοο τρίτης χώρας διαμένει παράνομα στο έδαφός τους, εφόσον δεν χορήγησαν σε αυτόν δικαίωμα παραμονής.

Η απόφαση επιστροφής αλλοδαπού εκδίδεται:

- A. λόγω απόρριψης αιτήματος χορήγησης ή ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής
- B. από τις αστυνομικές αρχές, κατά αλλοδαπού που διαμένει παράνομα σε ελληνικό έδαφος.

Η απόφαση επιστροφής του αλλοδαπού προβλέπει κατάλληλο χρονικό διάστημα για την οικειοθελή αναχώρησή του, 7 – 30 ημερών. Ωστόσο, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως λόγω του κίνδυνου διαφυγής ή της απειλής για τη δημόσια ασφάλεια, οι αρμόδιες αρχές δύνανται να μην χορηγούν χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης ή να περιορίζουν την προθεσμία αναχώρησης σε διάστημα συντομότερο των 7 ημερών. Οι αστυνομικές αρχές εκτελούν την απόφαση επιστροφής μόνο μετά τη λήξη του χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης.

32. Ελληνικό Σύστημα Διεθνούς Προστασίας

Ήδη πριν την ένταξη στην ΕΟΚ, η Ελλάδα είχε **κυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων** και το Πρωτόκολλο του 1967. Το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για το καθεστώς των προσφύγων ξεκίνησε να αναπτύσσεται στην αρχή της δεκαετίας του 1990 με τη μεταφορά του ΚΕΣΑ. Η ενσωμάτωση των κοινοτικών οδηγιών (2007-σήμερα) δεν επέφερε αναβάθμιση των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία, κυρίως εξαιτίας του περιορισμένου αριθμού θέσεων στα κέντρα και τις λοιπές δομές φιλοξενίας. Οι συνθήκες στα κέντρα υποδοχής ήταν ανεπαρκείς, εξαιτίας της έλλειψης προσωπικού και χρηματοδότησης, ενώ οι αιτούντες άσυλο δεν λάμβαναν οικονομική υποστήριξη για τα καθημερινά έξοδα. Η ανάγκη αναμόρφωσης του ελληνικού συστήματος ασύλου αναδείχτηκε το 2011 μέσω των αποφάσεων M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας του ΕΔΔΑ.

Το 2011 (3907/2011):

- Ιδρύθηκε η Υπηρεσία Ασύλου και η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής (με αρμοδιότητες την εξακρίβωση της ταυτότητας, την καταγραφή, τον ιατρικό έλεγχο και την ενημέρωση των αιτούντων άσυλο για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους).
- Καταργήθηκε η εξέταση των αιτήσεων ασύλου από την Ελληνική Αστυνομία, στην οποία υπαγόταν, ταυτοχρόνως, και το καθήκον αναχαίτισης της παράνομης μετανάστευσης. Αυτό οφείλεται στις εύλογες αμφιβολίες για την αντικειμενική και αμερόληπτη κρίση των αιτήσεων. Ειδικότερα, η αιτιολογική έκθεση αναγνώρισε πως οι ιδιότητες του πρόσφυγα και του παράνομου μετανάστη συμπλέκονται, επομένως η αντικειμενική κρίση επί των αιτήσεων ασύλου προϋποθέτει ουσιαστική γνώση του προσφυγικού δικαίου και διαρκή ενημέρωση για τις εξελίξεις στις χώρες προέλευσης.
- Όχι αποσυμφόρηση των εκκρεμών αιτήσεων

Το 2016 (4375/2016):

Λειτουργία κλειστών Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης

Η προσέγγιση των “hotspot” αποτελεί επιχειρησιακό μέτρο για τη διαχείριση των αυξημένων μεικτών ροών προσφύγων και μεταναστών που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα και την Ιταλία.

Οι εθνικές αρχές είναι αποκλειστικά αρμόδιες να ιδρύουν και να διαχειρίζονται τα ΚΥΤ, όπου γίνεται η ταυτοποίηση, καταχώριση και λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων των εισερχόμενων αλλοδαπών.

Στην Ελλάδα, λειτουργούν σήμερα 6 ΚΥΤ και έχουν θεσπιστεί 28 δομές προσωρινής υποδοχής ως Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης.

Στα μέσα του 2017, επιβλήθηκε στους αιτούντες που εισήλθαν στην Ελλάδα, μετά τις 20 Μαρτίου 2016, μέσω Λέσβου, Ρόδου, Σάμου, Κω, Λέρου και Χίου, περιορισμός κυκλοφορίας αποκλειστικά εντός του νησιού, για το χρονικό διάστημα που απαιτείται έως την εξέταση της αίτησης. Εφόσον οι διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης δεν ολοκληρωθούν εντός 5ημερου, ο Διοικητής δύναται να παρατείνει το περιορισμό της ελευθερίας, έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών, για διάστημα που δεν υπερβαίνει τις 25 ημέρες από την είσοδο στο ΚΥΤ. Αν δεν έχει περατωθεί η εξέταση της αίτησης, το αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου χορηγεί στον ενδιαφερόμενο δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, αίρεται ο περιορισμός της ελευθερίας και ο αιτών παραπέμπεται από την ΥΠΥΤ σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας.

Το ΣτΕ επεσήμανε ότι η απόφαση της Υπηρεσίας Ασύλου **δεν ανέφερε τους νόμιμους λόγους** για την επιβολή περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των αιτούντων άσυλο, **ούτε συνάγονταν σοβαροί λόγοι γενικού δημοσίου συμφέροντος**, που να δικαιολογούσαν την αναγκαιότητα του περιορισμού, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951. Έκρινε ότι ο γεωγραφικός περιορισμός στα ελληνικά νησιά **οδηγούσε στην υπέρμετρη πίεση των πληγέντων** νησιών και στην ανισομερή κατανομή των αιτούντων διεθνή προστασία στην Ελληνική επικράτεια.

Μέχρι και το 2019 παραμένει ο γεωγραφικός περιορισμός. Αίρεται με απόφαση του Διοικητή του ΚΥΤ, όταν ο αιτών είναι:

- α. ασυνόδευτος ανήλικος,
- β. πρόσωπο που υπάγεται σε διαδικασία οικογενειακής επανένωσης, εφόσον άλλο Κράτος μέλος έχει αναλάβει την αναδοχή του, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 8 έως 1 του Κανονισμού «Δουβλίνο III» ,
- γ. πρόσωπο, του οποίου η αίτηση εύλογα πιθανολογείται ως βάσιμη και
- δ. ευάλωτο πρόσωπο, εφόσον δεν μπορεί να του παρασχεθούν κατάλληλες διαδικαστικές εγγυήσεις κατά την πρόσβαση στο άσυλο.

Οι αλλοδαποί που εισέρχονται παράτυπα στη χώρα, οδηγούνται άμεσα σε ΚΥΤ, ώστε να υποβληθούν σε διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης. Η ευθύνη της μεταφοράς ανήκει στις αστυνομικές ή λιμενικές αρχές. Κατ' εξαίρεση, η μεταφορά προσώπων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες μπορεί να πραγματοποιηθεί με μέριμνα της ΥΠΥΤ, για τη διασφάλιση της ταχείας και κατάλληλης μεταφοράς τους.

Διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης των αλλοδαπών στα ΚΥΤ:

- α. Ενημέρωση,
- β. Υπαγωγή,
- γ. Καταγραφή και Ιατρικός Έλεγχος, (όσον αφορά οξείες και χρόνιες παθήσεις, καθώς και καταγραφή και ηλεκτρονική καταχώρηση του ιατρικού και εμβολιαστικού ιστορικού)
- δ. Παραπομπή στη διαδικασία υπαγωγής σε καθεστώς διεθνούς προστασίας
- ε. Περαιτέρω παραπομπή και μετακίνηση

Ο Διοικητής και το προσωπικό του ΚΥΤ μεριμνούν, ώστε όλοι οι διαμένοντες να διαβιούν υπό αξιοπρεπείς συνθήκες, να έχουν πρόσβαση σε επείγουσα

υγειονομική περίθαλψη, θεραπευτική αγωγή ή ψυχοκοινωνική στήριξη και να τυγχάνουν κατάλληλης μεταχείρισης, όταν ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.

Από την έκδοση της απόφασης αναγνώρισης παροχής καθεστώτος διεθνούς προστασίας διακόπτονται οι υλικές συνθήκες υποδοχής σε μορφή χρηματικού ποσού και σε είδος (π.χ. κατάλυμα). Ειδικά για τους ασυνόδευτους ανήλικους, η ανωτέρω προθεσμία εκκινεί από την ενηλικίωσή τους.

Οι αρχές παραπέμπουν τον αιτούντα για την εκτίμηση της ευαλωτότητάς του, όταν ανακύπτουν ενδείξεις ή ισχυρισμοί που υποδηλώνουν διώξεις ή σοβαρή βλάβη (Σημαντικές καθυστερήσεις στη διεξαγωγή της εκτίμησης ευαλωτότητας). Εφόσον η έκθεση ευαλωτότητας είναι θετική, ο Διοικητής του ΚΥΤ παραπέμπει το πρόσωπο στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), ενώ διασφαλίζεται η συνέχιση της θεραπευτικής αγωγής, όπου απαιτείται. Αν υπάρχει αμφιβολία για την ευαλωτότητα, χορηγείται ευεργέτημα της αμφιβολίας στον προσφεύγοντα και γίνεται δεκτός ο ισχυρισμός του.

Για την εξέταση του αιτήματος ασύλου υπάρχουν 3 διαδικασίες:

Κανονική διαδικασία

Ταχύρρυθμη διαδικασία

- ο αιτών απλώς έθεσε θέματα τα οποία είναι άνευ σημασίας ως προς το χαρακτηρισμό του ως δικαιούχο διεθνούς προστασίας
- ο αιτών προέρχεται από ασφαλή χώρα καταγωγής
- ο αιτών παραπλάνησε τις Αρχές με την παρουσίαση ψευδών πληροφοριών ή εγγράφων
- είναι πιθανόν ο αιτών να έχει καταστρέψει ή πετάξει κακόπιστα, έγγραφο ταυτότητας ή ταξιδιωτικό έγγραφο,
- ο αιτών έχει παρουσιάσει προδήλως ασυνεπείς και αντιφατικές πληροφορίες, ή σαφώς ψευδείς ή προφανώς απίθανες πληροφορίες οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με επαρκώς τεκμηριωμένες πληροφορίες της χώρας καταγωγής,
- ο αιτών έχει υποβάλει την αίτηση μόνο για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εκτέλεση προγενέστερης ή επικείμενης απόφασης απομάκρυνσης,
- ο αιτών εισήλθε παράνομα στη χώρα ή παρέτεινε παράνομα τη διαμονή του και χωρίς σοβαρό λόγο, δεν παρουσιάσθηκε στις αρχές ή δεν υπέβαλε αίτηση για διεθνή προστασία το συντομότερο δυνατό,
- ο αιτών αρνείται να συμμορφωθεί με την υποχρέωση λήψης των δακτυλικών αποτυπωμάτων του,
- ο αιτών ενδέχεται, για σοβαρούς λόγους, να θεωρείται ότι συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη της χώρας μέλους,

Συνοριακή διαδικασία

Είναι η υποβολή αίτησης διεθνούς προστασίας στα σύνορα και τις ζώνες διέλευσης λιμένων ή αερολιμένων της χώρας Αν δεν ληφθεί απόφαση εντός 28 ημερών, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης, επιτρέπεται στον αιτούντα η είσοδος και παραμονή του στο εσωτερικό της χώρας, προκειμένου να εξετασθεί η αίτησή του.

Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής:

- Το δίκαιο αλλοδαπών έχει ως αντικείμενο τη ρύθμιση των ιδιωτικών δικαίου σχέσεων των αλλοδαπών

Λάθος

• Η ΕΣΔΑ υιοθετήθηκε υπό την αιγίδα:
του Συμβουλίου της Ε.Ε.
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
του Συμβουλίου της Ευρώπης

- Το ελληνικό δίκαιο ιθαγένειας υιοθετεί αποκλειστικά την αρχή του αίματος;

Λάθος

- Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. δεσμεύει αποκλειστικά τις χώρες της Ε.Ε.

Λάθος

• Ποια από τα παρακάτω κείμενα κατοχυρώνει ρητά τη πρόσβαση των αλλοδαπών στο θεσμό του ασύλου;
Σύμβαση Γενεύης 1951 για καθεστώς προσφύγων
Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ε.Ε.
Κανονισμός Δουβλίνο III
Ευρωπαϊκή οδηγία για αναγνώριση

- Οι λόγοι δίωξης για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα είναι

Σοβαρή βλάβη του αιτούντος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής
Θανατική ποινή
Υποβολή σε βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση/ τιμωρία στη χώρα καταγωγής
Φυλή, θρησκεία, ιθαγένεια, ένταξη σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικές πεποιθήσεις

- Ποια κατηγορία ανιθαγενών προστατεύεται βάσει της Σύμβασης ΟΗΕ 1954 για το καθεστώς των ανιθαγενών;

De jure ανιθαγενείς

De facto ανιθαγενείς

Όλοι

• Η επικουρική προστασία είναι δημιούργημα
Της διεθνούς έννομης τάξης
Της ενωσιακής έννομης τάξης

• Η επικουρική προστασία προστατεύει
Τους πρόσφυγες

Τους μετανάστες

Τους αναγκαστικά εκτοπισθέντες πληθυσμούς λόγω ενόπλων συρράξεων

- Ποιος είναι ο αριθμός των ανιθαγενών ανά τον κόσμο;

Περισσότεροι από 500 χιλιάδες

Περισσότεροι από 2 εκατομμύρια

Περισσότεροι από 4 εκατομμύρια

- Ποιος είναι ο αριθμός των ανιθαγενών στην Ευρώπη;

Περισσότεροι από 200 χιλιάδες

Περισσότεροι από 500 χιλιάδες

Περισσότεροι από 2 εκατομμύρια

- Ποιο από τα παρακάτω κείμενα περιέχει τον ορισμό του πρόσφυγα;

Σύμβαση Γενεύης 1951 για καθεστώς προσφύγων

ΕΣΔΑ

Κανονισμός Δουβλίνο III

Χάρτης ΟΗΕ

- Η ΕΣΔΑ δεσμεύει αποκλειστικά τα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Λάθος

- Ποιες ομάδες χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

Ευάλωτες ομάδες αιτούντων άσυλο

Αιτούντες άσυλου εν γένει αναλόγως του φύλου, της ηλικίας, του γενετήσιου προσανατολισμού κ.λπ.

- Μπορεί η αποφαινόμενη επί του αιτήματος ασύλου αρχή να αποφανθεί αρνητικά σε αίτημα συνδρομής από διερμηνέα του ίδιου φύλου;

Ναι, όταν δεν υπάρχει διαθεσιμότητα

Ναι, όταν η αντίθεση του αιτούντα οφείλεται σε διάκριση λόγω φύλου

Όχι, σε καμία περίπτωση

- Κατά την εφαρμογή του Κανονισμού Δουβλίνο III η ιεράρχηση των κριτηρίων για τον προσδιορισμό το αρμόδιου κράτους ακολουθεί την εξής σειρά:

Προστασία ανηλικότητας, οικογενειακή ενότητα, χώρα νόμιμης εισόδου, χώρα πρώτης παράνομης εισόδου Ε.Ε.

Χώρα 1^η παράνομης εισόδου στην Ε.Ε., προστασία ανηλικότητας,

οικογενειακή ενότητα, χώρα νόμιμης εισόδου

Χώρα νόμιμης εισόδου, χώρα 1^η παράνομης εισόδου στην Ε.Ε., προστασία

ανηλικότητας, οικογενειακή ενότητα

Προστασία ανηλικότητας, χώρα 1^η παράνομης εισόδου στην Ε.Ε.,

οικογενειακή ενότητα, χώρα νόμιμης εισόδου

- Ποια πρόσωπα προστατεύονται από την ΕΣΔΑ

Οι αλλοδαποί

Οι ημεδαποί

Οι μετανάστες

Όλοι

- Σε ποιο άρθρο της ΕΣΔΑ εντάσσεται νομολογιακά η αρχή της μη επαναπροώθησης

2 (δικαίωμα στη ζωή)

3 (απαγόρευση βασανιστηρίων)

4 (απαγόρευση αναγκαστικής εργασίας)

8 (δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή)

- Ποιες από τις παρακάτω πληθυσμιακές ομάδες δεν αποτελούν δικαιούχους διεθνούς προστασίας

Δικαιούχοι επικουρικής προστασίας

Οι μετανάστες

Οι πρόσφυγες

Οι ανιθαγενείς

- ΤΟ ΕΔΔΑ έκρινε πως η μη έκδοση απόφασης επί αίτησης ασύλου από ένα κράτος για 10 έτη παραβιάζει την ΕΣΔΑ. Σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας, ο αιτών άσυλο δεν είχε δικαίωμα να συνάψει γάμο, να ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό κ.ά. Ποιο άρθρο της ΕΣΔΑ παραβιάστηκε;

2 δικαίωμα στη ζωή

4 απαγόρευση δουλείας

5 δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια

8 δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

- Το νομικό πλαίσιο για τη διεθνή προστασία

Εξαρτάται αποκλειστικά από την εθνική αρχή κάθε κράτους

Ρυθμίζεται από την ενωσιακή και την εθνική νομοθεσία με την επιφύλαξη της τήρησης των διεθνών συμβάσεων που δεσμεύουν το κράτος

Στηρίζεται στις διεθνείς συμβάσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Ρυθμίζεται από τη σύμβαση της Γενεύης

- Η ιθαγένεια είναι νομική έννοια και ορίζεται ως ο δημοσίου δεσμός ενός φυσικού προσώπου προς ένα κράτος

Σωστό

- Ο ανιθαγενής αντιμετωπίζεται ως

Ημεδαπός

Αλλοδαπός

Αλλοεθνής
Πολίτης τρίτης χώρας

- Οι ανιθαγενείς είναι πρόσωπα που δεν έχουν την ιθαγένεια κανενός κράτους και εγκαταλείπουν το κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής τους λόγω φόβου διώξεως

Λάθος

- Το καθεστώς επικουρικής προστασίας χορηγείται σε αλλοδαπούς που κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής τους

Σωστό

- Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου περιλαμβάνει Οδηγίες που ρυθμίζουν το καθεστώς για:

Την υποδοχή, την αναγνώριση και τις διαδικασίες για τη διεθνή προστασία

Την υποδοχή των αιτούντων άσυλο και την επιστροφή των πολιτών τρίτων χωρών των οποίων το αίτημα ασύλου απορρίπτεται και την αναγνώριση Την αναγνώριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και την προσωρινή προστασία

Τον καθορισμό του αρμόδιου κράτους μέλους για την εξέταση του αιτήματος διεθνούς προστασίας

- Οι λόγοι δίωξης για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης 1951 και την ευρωπαϊκή οδηγία για την αναγνώριση είναι οι ακόλουθοι

Σοβαρή βλάβη του αιτούντος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής Θανατική ποινή ή εκτέλεση

Βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση/ τιμωρία του αιτούντος στη χώρα καταγωγής

Φυλή, θρησκεία, ένταξη σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικές πεποιθήσεις

- Ο Α, αιτών άσυλο, Συριακής ιθαγένειας, 14 χρονών, αποκλείστηκε από τη διαμονή σε κέντρο υποδοχής προσφύγων στη Γαλλία, με απόφαση του Διοικητή της δομής, για διάστημα 5 ημερών, εξαιτίας της επίδειξης ιδιαίτερα βίαιης συμπεριφοράς σε διαπληκτισμό εντός του κέντρου.

Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι ορθή:

Η υποχρέωση των κρατών μελών για παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες είναι απόλυτη

Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίζουν ή να ανακαλούν την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής σε κάθε περίπτωση

Το δικαίωμα των κρατών μελών για την ανάκληση ή τον αποκλεισμό της παροχής υλικών συνθηκών υποδοχής πρέπει να σέβεται την αρχή της αναλογικότητας και να είναι ανάλογη προς την ιδιαιτερότητα της κατάστασης του αιτούντος

- Ο κανονισμός Δουβλίνο III θέτει τα κριτήρια για τον καθορισμό του αρμόδιου κράτους μέλους για την εξέταση του αιτήματος ασύλου. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι ορθή;

Οι ελλείψεις του συστήματος ασύλου του υπεύθυνου κράτους θεμελιώνουν κίνδυνο απάνθρωπης/ εξευτελιστικής μεταχείρισης του αιτούντος

Οι παραβιάσεις της οδηγίας για την αναγνώριση από το υπεύθυνο κράτος μέλος τεκμηριώνουν την απάνθρωπη/ εξευτελιστική μεταχείριση του αιτούντα άσυλο, σε περίπτωση μεταφοράς του στην εν λόγω χώρα

Οι ευνοϊκές συνθήκες διαβίωσης του κράτους στο οποίο κατέφυγε το πρόσωπο σε σύγκριση με το κράτος που του παρείχε διεθνή προστασία, θεμελιώνουν κίνδυνο απάνθρωπης/ εξευτελιστικής μεταχείρισης του αιτούντος

Απαγορεύεται η μεταφορά του αιτούντα στο υπεύθυνο κράτος μέλος, εφόσον διαπιστώνεται ο κίνδυνος απάνθρωπης/ εξευτελιστικής μεταχείρισης του αιτούντος

- Η άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος προϋποθέτει συνεχή διαμονή στην Ελλάδα διάρκειας

5 ετών

10 ετών

- Α) Η αρμοδιότητα για τη ρύθμιση των ζητημάτων του δικαίου αλλοδαπών ανήκει στην αρμοδιότητα

Των κρατών

Της διεθνούς έννομης τάξης

Β) Η εξουσία των κρατών να ρυθμίζουν τα θέματα δικαίου αλλοδαπών Είναι απόλυτη

Υπόκειται σε περιορισμούς βάσει του διεθνούς και του ενωσιακού δικαίου

- Πρόσφυγες είναι όσοι εγκαταλείπουν το κράτος της ιθαγένειάς τους ή της προηγούμενης συνήθους διαμονής τους με σκοπό την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης

Λάθος

- Οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να συμμετάσχουν στις ευρωεκλογές Μόνο στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς τους

Ακόμη και αν βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος

- Έκδοση είναι η παράδοση ενός προσώπου από το κράτος στο οποίο κατέφυγε προς τις αρχές άλλου κράτους, το οποίο υποβάλλει σχετική αίτηση, προκειμένου να υποβληθεί σε δίκη ή να εκτίσει την ποινή που του έχει υποβληθεί

Σωστό

- Το δικαίωμα στο άσυλο είναι

Δικαίωμα πρόσβασης στην διαδικασία ασύλου

Δικαίωμα αποκτήσεως της ιδιότητας του πρόσφυγα

- Το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής οικογενειακής ζωής, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ

Είναι απόλυτο

Μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί

- Βάσει των γενικών αρχών που είναι αναγνωρισμένες από τα πολιτισμένα κράτη οι αλλοδαποί πρέπει να απολαύουν Ικανότητας δικαίου και δικαιοπρακτικής ικανότητας

Δικαστικής προστασίας

Και τα δύο

- Οι διατάξεις του Συντάγματος περί ατομικών δικαιωμάτων αφορούν Μόνο Έλληνες υπηκόους

Μόνο αλλοδαπούς

Και τους δύο

- Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια είναι ιθαγένεια, η οποία παρέχεται από την Ε.Ε., επιπρόσθετα από την ιθαγένεια των κρατών μελών

Λάθος

- Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια παρέχει δικαιώματα

Μόνο στους ευρωπαίους πολίτες

Και τους υπηκόους τρίτου κράτους που είναι μέλη της οικογένειας του ευρωπαίου πολίτη

- Οι αιτούντες διεθνή προστασία υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του κώδικα μετανάστευσης

Λάθος

- Ο κανονισμός Δουβλίνο III αφορά

τον ορισμό και τα δικαιώματα των αιτούντων και των δικαιούχων διεθνή προστασία

τον ορισμό του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο να εξετάσει τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας

- Το Νέο Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο

Αποτελεί ισχύον δίκαιο

Είναι προτάσεις για την τροποποίηση του ισχύοντος δικαίου

- Η αρχή της μη επαναπροώθησης αφορά

Μόνο τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας
Κάθε αλλοδαπό

- Αντικείμενο ρυθμίσεως των διατάξεων του δικαίου της Ε.Ε. που αφορούν το δίκαιο αλλοδαπών έχουν ως αντικείμενο

Μόνο Ευρωπαίους Πολίτες

Μόνο υπηκόους τρίτου κράτους

Ευρωπαίους πολίτες και υπηκόους τρίτου κράτους

- Η διεθνής προστασία περιλαμβάνει

Το προσφυγικό καθεστώς

Το καθεστώς επικουρικής προστασίας

Και τα δύο

- Ένα φυσικό πρόσωπο που έχει την ελληνική ιθαγένεια και μία αλλοδαπή ιθαγένεια δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου αλλοδαπών

Σωστό

- Ομογενής είναι ένα πρόσωπο που έχει την ελληνική ιθαγένεια και διαβιεί στην αλλοδαπή

Λάθος

- Η ιθαγένεια είναι μία νομική έννοια που αφορά

Φυσικά πρόσωπα

Νομικά πρόσωπα

Και τα δύο

- Μετανάστες και πρόσφυγες υπάγονται στο ίδιο νομικό καθεστώς

Λάθος

- Δικαιούχοι επικουρικής προστασίας είναι όσοι εγκαταλείπουν το κράτος της ιθαγένειάς τους ή το κράτος της προηγούμενης διαμονής τους υπό το φόβο διώξεως

Λάθος

- Οι ιδιωτικού δικαίου σχέσεις των αλλοδαπών κρίνονται βάσει του Δικαίου αλλοδαπών

Ιδιωτικού διεθνούς δικαίου

Αστικού δικαίου

- Το δίκαιο της διεθνούς προστασίας περιλαμβάνει κανόνες

Δημοσίου διεθνούς δικαίου

Εσωτερικού δικαίου

Δικαίου της Ε.Ε.

Όλα τα παραπάνω

- Η έκδοση αλλοδαπού ρυθμίζεται από
Διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις
Τον ποινικό κώδικα

Όλα τα παραπάνω

- Οι λόγοι για την αναγνώριση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας,
σύμφωνα με την ευρωπαϊκή οδηγία για την αναγνώριση, είναι οι
ακόλουθοι

Σοβαρή βλάβη του αιτούντος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα
καταγωγής

Θανατική ποινή ή εκτέλεση

Φυλή, θρησκεία, ιθαγένεια, ένταξη σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή
πολιτικές πεποιθήσεις

Όλα τα παραπάνω

- Σε περίπτωση καταδίκης αλλοδαπού για κακούργημα ή πλημμέλημα
Η διοίκηση δύναται να διατάξει την απέλαση του αλλοδαπού

Η διοίκηση υποχρεούται να διατάξει την απέλαση του αλλοδαπού

- Ανιθαγενής είναι το πρόσωπο που

Ζει προσωρινά εκτός της χώρας της οποίας έχει υπηκοότητα

Δεν μπορεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής λόγω δικαιολογημένου
φόβου δίωξης

Δεν θεωρείται πολίτης οποιουδήποτε κράτους

Αντιμετωπίζει σοβαρή διακριτική μεταχείριση στη χώρα της οποίας έχει την
ιθαγένεια ή την υπηκοότητα

- Το ΕΔΔΑ έχει την αρμοδιότητα να ζητά από τα συμβαλλόμενα κράτη να
απέχουν από κάθε μέτρο απομάκρυνσης των προσφευγόντων
αλλοδαπών, απορριφθέντων αιτούντων άσυλο, από το έδαφός τους,
όταν η εφαρμογή του μέτρου τους εκθέτει σε κίνδυνο παραβίασης του
άρθρου 3 της ΕΣΔΑ (απαγόρευση υποβολής σε βασανιστήρια)

Σωστό

- Η απομάκρυνση των αλλοδαπών πολιτών τρίτων χωρών γίνεται
σύμφωνα με τις διατάξεις

Του ποινικού κώδικα

Του διοικητικού δικαίου

Του ποινικού ή του διοικητικού δικαίου

Του ποινικού και του διοικητικού δικαίου

- Η ελληνική ιθαγένεια αποκτάται με τη γέννηση

Από Έλληνες γονείς

Στο ελληνικό έδαφος

Και τα δύο

- Ο κώδικας μετανάστευσης
Αύξησε τη διάρκεια της τακτικής άδειας διαμονής
Μείωσε τη διάρκεια της τακτικής άδειας διαμονής
- Η πολιτογράφηση είναι τρόπος της ελληνικής ιθαγένειας που αφορά
Ενηλίκους
Ανηλίκους
Και τους δύο
- Το δίκαιο της Ε.Ε. περιλαμβάνει διατάξεις που ενδιαφέρουν το δίκαιο αλλοδαπών και αφορούν
Τους πολίτες των κρατών μελών της Ε.Ε
Τους αλλοδαπούς/ ανιθαγενείς
Και τους δύο
- Ευρωπαίος πολίτης είναι ο πολίτης κράτους μέλους της Ε.Ε.
Σωστό
- Το δίκαιο αλλοδαπών ρυθμίζει
Την είσοδο των αλλοδαπών στην Ελλάδα
Τη διαμονή των αλλοδαπών στην Ελλάδα
Την απομάκρυνση των αλλοδαπών
Όλα
- Η απομάκρυνση ενός αλλοδαπού βάσει της ισχύουσας ποινικής νομοθεσίας περιλαμβάνει
Τη δικαστική απέλαση
Την έκδοση
Και τα δύο
- Ο Κώδικας Μετανάστευσης
Αύξησε τους τύπους των προβλεπόμενων αδειών διαμονής
Μείωσε τους τύπους των προβλεπόμενων αδειών διαμονής
- Η εθνικότητα είναι έννοια
Νομική
Πραγματική
- Η άδεια διαμονής των ψηφιακών νομάδων έχει διάρκεια
24 μηνών
12 μηνών
- Οι πηγές του δικαίου αλλοδαπών είναι
Το δημόσιο διεθνές δίκαιο
Το δίκαιο της Ε.Ε.

Το Σύνταγμα

Το εθνικό δίκαιο

Όλα τα ανωτέρων

- Η υπηκοότητα είναι έννοια συνώνυμη της ιθαγένειας
Σωστό

- Η επαναπροώθηση εφαρμόζεται

Σε αλλοδαπούς που εισέρχονται παράνομα στην ελληνική επικράτεια

Σε αλλοδαπούς που διαμένουν παράνομα στην ελληνική επικράτεια

- Ένας ασυνόδευτος ανήλικος εισέρχεται στην Ε.Ε. από την Ελλάδα και υποβάλλει αίτημα ασύλου, έχει όμως οικογένεια στη Γαλλία. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Δουβλίνο III, ποιο κράτος είναι αρμόδιο να εξετάσει το αίτημα ασύλου του ανηλίκου;

Η Ελλάδα

Η Γαλλία

- Ο γάμος αλλοδαπού με ημεδαπό οδηγεί στην κτήση της ελληνικής ιθαγένειας

Λάθος

- Σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο απαγορεύεται η έκδοση ημεδαπού
Λάθος

- Σε περίπτωση αλλοδαπού που έχει συνάψει γάμο με περισσότερες γυναίκες, δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης αφορά όλες τις συζύγους του αλλοδαπού

Λάθος